

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DİJİTAL OKURYAZARLIK ÜZERİNE HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ

ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR META ANALİZ ÇALIŞMASI

REVIEW OF POSTGRADUATE STUDIES ON DIGITAL LITERACY: A

META-ANALYSIS STUDY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

GÜLSEDEF ARSLAN

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN

Giresun-2024

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Dijital Okuryazarlık Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek bir kullanıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yararlandığım kaynaklara uygun yöntemlerle atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Gülsedef ARSLAN

24/06/ 2024

TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Program Adı: Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı: Dijital Okuryazarlık Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmasının Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 63 sayfalık kısmına ilişkin 23/06/ 2024 tarihinde Turnitin benzerlik programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: %29'dur.

Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından belirlenen azami benzerlik oranına (%30) göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 24/06/ 2024

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN

İmza

Öğrenci: Gülsedef ARSLAN

İmza

KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI

“Dijital Okuryazarlık Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Gülsedef ARSLAN

İmza

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN

İmza

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 25/06/2024 tarihli toplantısında jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Gülsedef Arslan'ın "Dijital Okuryazarlık Üzerine Hazırlanan Çalışmaların İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması" başlıklı tezini incelemiş olup, aday 04.07.2024 tarihinde, saat 10:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Sunulan çalışma, sınav sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	Karar		İmzası
		Kabul	Ret	
Üye (Başkan)	Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN	☒	☐	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Veli KUTAY	☒	☐	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Bayram YILDIZ	☒	☐	

ONAY

..../..../ 2024

Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Yazıyı meydana getiren sembollerin varlığından bu yana insanlık, okur-yazar olma becerisini daimî olarak geliştirmektedir. Bilgi ve bilim çağını solumakta olan günümüz insanı için ise okuryazarlık kavramının etki alanı oldukça genişlemiştir. Teknolojinin son yıllardaki hızlı gelişimi, bireyin içerisinde bulunduğu ortamın koşullarını geliştirmekle kalmamış aynı zamanda bireyler için dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bununla beraber bilgi ve becerilerin toplumlara kazandırılması noktasında eğitim öğretim ortamlarının önemi büyüktür. Bu nedenle eğitim öğretim ortamlarının mevcut teknolojik gelişmeleri takip edip kendini yenileyebilmesi adına akademik çalışmaların üstlendiği rol oldukça önemlidir. Lisansüstü seviyelerde kaleme alınan akademik çalışmalar daimî olarak eğitim öğretim kademelerine yol göstermiş ve göstermeye devam edecektir. Bu bağlamda, dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaları belirli ölçütler çerçevesinde değerlendirmeye alan bu çalışma, lisansüstü seviyede dijital okuryazarlık kavramına ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

Akademik kariyerimin ilk basamağı olan yüksek lisans sürecimde bana rehberlik eden, yardımlarını ve desteğini esirgemeyen saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN'e, hayatımın hemen her döneminde sevgisini, ilgisini, desteğini esirgemeyen canım aileme ve dostlarıma, bugüne değin üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime sonsuz teşekkürlerimle...

Gülsedef ARSLAN

Giresun - 2024

ÖZET

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı : Dijital Okuryazarlık Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması

Tez Türü : Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Dursun ŞAHİN

Hazırlayan : Gülsedef ARSLAN

Yıl : 2024

Sayfa Sayısı : 117

Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanmış lisansüstü çalışmaları belirli ölçütler bağlamında incelemek ve bu alana yönelik yapılmış araştırmaların genel çerçevesini ortaya koymak amacıyla kaleme alınan bu çalışmada, tarama modelinde nitel yöntem ve meta analiz yöntemi kullanılmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı aracılığıyla tez adında “dijital okuryazarlık” ifadesi geçen tezler taranmıştır. Araştırmanın örneklemini 130 lisansüstü çalışma oluşturmaktadır. Lisansüstü çalışmalar; lisansüstü düzeylerine, yayın yıllarına, üniversitelere, enstitülere, ana bilim dallarına, hedef kitlesine, araştırma yöntemlerine, araştırma modellerine, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, konularına ve bulgularına göre incelenmiştir. Elde edilen veriler, içerik analizi ile belirli temalar altında araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Yapılan analiz işleminin sonuçları frekans (f) ve yüzde (%) olarak ilgili başlıklar bağlamında oluşturulan tablolar ile verilmiştir. Araştırmanın bulgularından hareketle elde edilen sonuçlara göre, lisansüstü seviyelerine göre tezler en fazla yüksek lisans düzeyinde (f=121) kaleme alınmıştır. Doktora düzeyinde (f=9) ise kaleme alınan çalışma sayısı azdır. Bununla beraber elde edilen bir diğer sonuca göre çalışmaların 2015-2024 yılları arasında kaleme alındığı fakat 2016 yılında dijital okuryazarlık üzerine herhangi bir çalışmanın gerçekleştirilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuryazarlık, Dijital Okuryazarlık, Lisansüstü Çalışmalar, Meta Analiz

ABSTRACT

Giresun University Institute of Social Sciences Department Department of Turkish and Social Sciences Education Turkish Education MA Programme

Thesis Name : Examining Postgraduate Studies on Digital Literacy: A Meta-Analysis Study

Thesis Type : Master's Thesis

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Dursun ŞAHİN

Author : Gülsedef ARSLAN

Year : 2024

Pages : 117

In this study, which was written to examine postgraduate studies on digital literacy in the context of certain criteria and to reveal the general framework of research conducted in this field, qualitative method and meta-analysis method were used in the survey research model. In line with the determined purpose, theses containing the phrase "digital literacy" in the thesis title were searched through the YÖK National Thesis Center database. The sample of the research consists of 130 postgraduate studies. Postgraduate studies; were examined according to postgraduate levels, publication years, universities, institutes, departments, target audience, research methods, research models, data collection tools, data analysis techniques, subjects and findings. The data obtained was coded by the researcher under certain themes through content analysis. The results of the analysis are given in tables created in the context of relevant headings as frequency (f) and percentage (%). According to the results obtained from the findings of the research, according to the postgraduate levels, the most theses were written at the master's level (f = 121). At the doctoral level (f = 9), the number of studies written is low. However, another result obtained showed that the studies were written between 2015 and 2024, but no studies on digital literacy were carried out in 2016.

Key Words: Literacy, Digital Literacy, Postgraduate Studies, Meta Analysis

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

- Akt.** : Aktaran
- ANOVA** : Tek Yönlü Varyans Analizi
- SAMR** : Substitution (İkame), Augmentation (Büyütme), Modification (Değiştirme), Redefinition (Yeniden Tanımlama)
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences
- STEM** : Science (Fen Bilimleri), Technology (Teknoloji), Engineering (Mühendislik), Mathematics (Matematik)
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- TPAB** : Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi
- YÖK** : Yüksek Öğretim Kurumu
- Vd.** : Ve diğerleri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Tezlerin Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımları	28
Tablo 2: Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımları	29
Tablo 3: Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları.....	29
Tablo 4: Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları.....	34
Tablo 5: Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımları.....	35
Tablo 6: Tezlerin Hedef Kitlelerine Göre Dağılımları	38
Tablo 7: Tezlerin Araştırma Yöntemleri Açısından Yıllara Göre Dağılımları	39
Tablo 8: Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımları	40
Tablo 9: Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları.....	42
Tablo 10: Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımları.....	43
Tablo 11: Tezlerin Ele Aldıkları Konulara Göre Dağılımları	46

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN	II
TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI	III
KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI	IV
JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI	V
ÖN SÖZ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	IX
TABLolar LİSTESİ	X
İÇİNDEKİLER	XI

BİRİNCİ BÖLÜM**ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ**

1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.2.1. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM**KURAMSAL ÇERÇEVE**

2.1. Okuryazarlık Kavramı	6
2.1.1. Ağ/Web/İnternet Okuryazarlığı.....	10
2.1.2. Bilgi Okuryazarlığı.....	11
2.1.3. Bilgisayar ve Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı.....	13
2.1.4. Elektronik Okuryazarlık.....	13
2.1.5. Görsel Okuryazarlık.....	14
2.1.6. Medya Okuryazarlığı.....	14

2.2. Dijital Okuryazarlık.....	16
2.3. Dijital Dönüşüm	18
2.4. İlgili Araştırmalar	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Evren ve Örneklem	26
3.3. Veri Toplama Araçları.....	26
3.4. Verilerin Toplanması	26
3.5. Verilerin Analizi.....	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	28
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	29
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	35
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	43
4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKÇA.....	83
İNCELENEN ÇALIŞMALAR	91

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

Geçmişten günümüze en temel bilgi edinme yollarından bir tanesi okumaktır (Ateş ve Aşçı, 2021: 457). İnsanlık tarihi düşünüldüğünde okuryazarlık kavramını mağarada yaşayan insanların mağara duvarlarına çizdikleri resimlere ya da kil tabletler üzerine yazdıkları yazılara kadar götürmek mümkündür (Kurt vd., 2014). Güven (2014)'e göre geçmişten bugüne okuryazarlık, yan yana gelerek anlamlı birer sözcük meydana getiren harflerin kâğıda dökülmüş biçimlerini anlamlandırabilmek için kişilerin sahip olduğu beceridir. Mete (2020)'e göre ise okuryazarlık, yazıyı meydana getiren sembolleri anlamlandırarak okuma becerisini etkin bir şekilde kullanmak, nesnelere, olgu ve olayları ayrıntıları ile anlamak ve anlananları ise kendine özgü bir biçimde ifade etmektir.

Son yüzyılda teknolojiye kaydedilen önemli gelişmeler, insanlık için bilgi edinme yolculuğunu dönüştürmüş, şüphesiz okuryazarlık kavramı da bu dönüşümden etkilenmiştir. Hiç şüphesiz bu dönüşümün esas kaynağını dijital araçların günden güne artışıyla durmaksızın yenilenerek farklı bir boyuta evrilmek durumunda kalan bilgi oluşturmaktadır. Baki (2023)'e göre dijital araçların meydana gelmesi ile birlikte okuryazarlık kavramı yalnızca bilgi sahibi olabilme becerilerini değil aynı zamanda mevcut dijital araçların dilini çözebilme ve bu çerçevede yeni bilgiler üretebilme becerilerini de ön plana çıkarmıştır. Bu bağlamda yeni okuryazarlık kavramlarının meydana geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

“1960 ve 1970’li yıllarda gelişmekte olan ülkelerin teknolojik yeterlilik açısından "geride kalma" korkusu ile teknolojinin hızlı büyüme ve gelişme kat etmesiyle birlikte bilgisayar okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı gibi içerisinde teknoloji ve okuma-yazma becerileri başta olmak üzere çeşitli bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gibi yeterliklerin esas alındığı birçok kavram ortaya çıkmıştır” (akt. Silik ve Aydın, 2021: 18).

Martin, 2005'e göre dijital okuryazarlık, dijital araç ve kaynakların farkına varılıp onlara erişim sağlanarak yeni bilgiler meydana getirmek ve bu bilgileri diğer kişilerle iletişim ortamı kurabilmek adına kullanabilme farkındalığı ve becerisidir (akt. Duran ve Özen, 2018). Temel dijital beceriler dijital aletleri kullanabilmeyi sağlayan açma, kapatma, klavye kullanımı, fare kullanımı, dokunmatik yüzey kullanımı, sağ-sol tıklama, çift tıklama, uzun basma gibi becerileri ile bilgisayar dosyalarının nasıl oluşturulacağını, kaydedileceğini, bulunacağını ve düzenleneceğini; çeşitli bilgisayar uygulamalarının nasıl açılacağını, kullanılacağını ve kapatılacağını da içerir (Duran ve Özen, 2018: 33).

Günden güne daha da dijitalleşen dünyanın içerisine doğru sürüklenen insanoğlu şüphesiz bu dijital dünyada bilgiye erişmekle kalmayan, onu anlamlandıran ve bu anlamlandırış sonucunda yeni bilgiler üreten konumundadır. Bu doğrultuda bakılacak olursa dijital okuryazarlık bir beceri alanıdır ve geliştirilmesi gerekmektedir. Hiç kuşkusuz her becerinin kazanıldığı, kazandırılmaya çalışıldığı yer eğitim öğretim kurumlarıdır. Eğitim öğretim kurumlarına, öğretmenlere, ebeveynlere ise çeşitli incelemeler, deneyler sonucunda vücuda getirilen akademik çalışmalar güncel bilgi, yöntem, teknik gibi hususlarda ışık tutmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde ise araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine, araştırmanın alt problemlerine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve tanımlamalarına değinilecektir.

1.1. Problem Durumu

Teknolojinin hızlı gelişiminin bir sonucu olarak dijital okuryazarlık kavramı, bireyin kolektif gelişiminin sağlanabilmesi noktasında eğitim öğretim ortamlarına sirayet etmiştir. Okula ilk adımını atan küçük yaştaki öğrenciden, mesleki ve akademik bilgi, beceri kazanmak noktasında üniversite amfilerini dolduran yükseköğretim öğrencilerine kadar hemen her kademedeki dijital okuryazar olmak gerekli hale gelmiştir. Bu gerekliliğin bir sonucu olarak dijital okuryazarlık üzerine bilim insanları tarafından birçok lisansüstü çalışma kaleme alınmıştır. Literatür taraması yapıldığında bu çalışmalar; ele almış oldukları konulara, araştırma yöntemlerine, çalışma

gruplarına, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, bulgularına göre çeşitlilik göstermektedir. Ancak mevcut çeşitliliğin tek bir çalışma altında ele alınarak incelemeye tabi tutulmadığı gözlenmiştir. Bu çalışma, dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların belirli ölçütler çerçevesinde meta analiz yöntemiyle incelenmesini içermektedir. Bu anlamda çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesini, “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların biçim ve içerik bakımından eğilimleri ne düzeydedir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt Problemler

Araştırmada aşağıdaki alt problemlere yönelik sorulara cevap aranmıştır.

1. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımları nasıldır?
2. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?
3. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları nasıldır?
4. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları nasıldır?
5. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımları nasıldır?
6. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin hedef kitlesine göre dağılımları nasıldır?
7. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemleri açısından yıllara göre dağılımları nasıldır?

8. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma modellerine göre dağılımları nasıldır?
9. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları nasıldır?
10. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımları nasıldır?
11. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin ele aldıkları konulara göre dağılımları nasıldır?
12. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin bulgularının kronolojik olarak dağılımları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, dijital okuryazarlık üzerine 2015-2024 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü çalışmaları incelemek ve bu alana yönelik yapılmış araştırmaların genel çerçevesini ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Teknolojik gelişmelerin ışığında toplumlar, dijital okuryazar olabilmenin gerekliliklerini; tanımak, bilmek ve geliştirmek yükümlülüğüne sahip hale gelmişlerdir. Bu süreçlerin eğitim öğretim ortamlarında doğru ve etkili bir biçimde gerçekleştirilerek bireylerde birer beceri haline dönüştürülmesinde şüphesiz akademik çalışmaların rolü büyüktür. Bilim insanları tarafından kaleme alınan akademik çalışmalar, eğitim ve öğretimin her kademesi için yol gösterici özelliğe sahiptir. Bu bağlamda alan yazın taraması yapıldığında dijital okuryazarlık ile ilgili hazırlanmış lisansüstü çalışmaların tek bir çalışma altında toplanarak genel çerçevesinin ortaya konulmadığı görülmüştür. Bu nedenle araştırma, dünden bugüne dijital okuryazarlığa yönelik hazırlanmış akademik çalışmaların belirli ölçütler çerçevesinde bir analizini ortaya koyması ve ileride yapılacak olan yeni araştırmalara yol gösterici olması açısından önemlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açık olan yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır.

Araştırma, tez adında “Dijital Okuryazarlık” ifadesini içeren tezler ile sınırlıdır.

Araştırma, 2015-2024 yılları arasında yayınlanan tezler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okuryazarlık: Okuryazarlık, yazıyı meydana getiren sembolleri anlamlandırarak okuma becerisini etkin bir şekilde kullanmak, nesnelere, olgu ve olayları ayrıntıları ile anlamak ve anılanları ise kendine özgü bir biçimde ifade etmektir (Mete, 2020).

Dijital Okuryazarlık: "Dijital okuryazarlık, kişilerin bilgi iletişim teknolojilerini etkili bir biçimde öğrenmelerini kapsamak ile birlikte mevcut teknolojiler vasıtasıyla onların gelişimlerine katkı sunarak, var olan problemlerini çözerek, toplumsal üretimlerini destekleyerek teknolojiyi güvenli, yasal, ahlaki yönlerini gözeterek kullanabilme yeterliliklerini de kapsamaktadır" (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018).

Meta Analiz: “Meta analiz kelime anlamı açısından incelendiğinde, bu ifade analizlerin toplanması ya da üst analiz anlamına gelmektedir” (Dinçer, 2022: 2).

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERCEVE

2.1. Okuryazarlık Kavramı

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (TDK)'e bakıldığında okuryazarlık 'okuryazar olma durumu' biçiminde ifade edilmiştir. Okumak ve yazmak kelimelerinden meydana gelen okuryazarlığın, anlatılmak isteneni sembollerle ifade etmek ve sembollerle ifade edileni doğru anlamak olduğu söylenebilir (Kurt, vd., 2013). Güneş (2019)'a göre okuryazarlık, bireyin yazılı işaretleri tanınması, okuması ve anlaması ile başlamaktadır. Gül (2007)'e göre ise okuryazarlık genel olarak, görsel sembollerle iletişim kurabilme yeteneğidir.

Çepni ve Kılcan (2017)'e göre okuryazarlık, yazıyı meydana getiren sembolleri seslendirip anlamlandırabilme becerisi ve bu becerinin etkili bir biçimde kullanılarak olgu ve olayları anlayabilmek, anlaşılmalardan hareketle kendini uygun biçimde ifade edebilmektir (akt. Bilge, 2019). Aşıcı (2009)'a göre ise okuryazarlık, okuma ve yazma becerileri ile kişilerin içinde buldukları yaşamdan yola çıkarak nesne ve olayları anlaması, sosyal bir varlık olarak ilişkilerine anlamlar yükleyebilmesi ile ilişkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Okuryazar ifadesi ise "okuma yazması olan, öğrenim görmüş kimse" biçiminde Türkçe Sözlük'te tanımlanmıştır. "Okuryazar kimdir?" diye sorulduğunda, çevresinde olanları anlamlandırma bilme becerisine sahip ve kendi anlamlarını oluşturabilmek için çeşitli sembolleri kullanabilen ve bunları birleştirebilen bireylere, tam anlamıyla okuryazar olmuş birey diyebiliriz (Altun, 2005: 2). Tanımdan da anlaşılacağı üzere bireylerin okuryazar olma durumları yalnızca gördüklerini sesletme ve seslettiklerini anlamlandırmaları ile sınırlı değildir. Okuryazardan beklenen okuduklarından çıkardığı anlamsal bütünlüğü hayatına entegre edebilmesi, onu anlamlı bir biçimde yaşantıya dökebilmesidir. Günümüzde bireyin bir konuda okuryazar olarak kabul edilebilmesi için o konuyla ilgili bilgi ve becerileri bilmesi yeterli gelmemektedir. Bireyin öğrendiği bilgi ve becerileri hayatta kullanması ve uygulaması gerekmektedir (Bilge, 2019). Bu bağlamda okuma yazma belirli harf

dizgelerinin çözümlenmesiyle okuryazarlık, mesaj içeren her şeyi anlamlandırmayı hedefleyen beceri türüdür.

Teknolojinin hızla ilerlemesinin bir sonucu olarak okuryazarlık kavramının yeni anlamlar kazanmasının yanı sıra, toplumu oluşturan bireyler tarafından bu kavram çeşitlendirilmekte ve farklı alanlarda okuryazarlık kavramları meydana gelmektedir.

Sur (2022) alan yazındaki okuryazarlık türlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Ağ/Web/ İnternet/ Hiper Okuryazarlığı
- Afet Okuryazarlığı
- Ağız Sağlığı Okuryazarlığı
- Ahlak Okuryazarlığı
- Ajitasyon Okuryazarlığı
- Akademik Okuryazarlık
- Algortitmik Okuryazarlık
- Antik Okuryazarlık
- Arşiv ve Kütüphane Okuryazarlığı
- Araştırma Okuryazarlığı
- Aşı Okuryazarlığı
- Bilgi Okuryazarlığı
- Bilgisayar ve Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı
- Bilimsel Okuryazarlık
- Biyoloji Okuryazarlığı
- Biyoçeşitlilik Okuryazarlığı
- Bürokrasi Okuryazarlığı
- Coğrafya Okuryazarlığı
- Covid-19 Okuryazarlığı
- Çevre Okuryazarlığı
- Çoklu Okuryazarlık
- Dans Okuryazarlığı
- Değerlendirme Okuryazarlığı
- Dengeli Okuryazarlık

- Din Okuryazarlığı
- Dijital Okuryazarlık
- Dijital Değerlendirme Okuryazarlığı
- Dijital Medya Okuryazarlığı
- Dijital Reklam Okuryazarlığı
- Dijital Sağlıklı Diyet Okuryazarlığı
- Duygusal Okuryazarlık
- E-Okuryazarlık
- Eğitim Programı Okuryazarlığı
- Ekonomi Okuryazarlığı
- Elektronik Okuryazarlık
- Eleştirel Okuryazarlığı
- Erken Okuryazarlık
- Enerji Okuryazarlığı
- Eskiçağ Okuryazarlığı
- Estetik Okuryazarlığı
- Eşitlik Okuryazarlığı
- Ev Okuryazarlığı
- Fen Okuryazarlığı
- Film Okuryazarlığı
- Fiziksel Okuryazarlık
- Gelecek Okuryazarlığı
- Genetik Okuryazarlığı
- Geometri Okuryazarlığı
- Gıda ve Beslenme Okuryazarlığı
- Görsel Okuryazarlık
- Grafik Okuryazarlığı
- Haber Okuryazarlığı
- Haber Medyası Okuryazarlığı
- Harita Okuryazarlığı
- Hiphop Okuryazarlığı

- Hukuk Okuryazarlığı
- Irksal Okuryazarlık
- İklim Değişikliği Okuryazarlığı
- İnsan Hakları Okuryazarlığı
- İslami Finansal Okuryazarlık
- İstatistik Okuryazarlığı
- İşlevsel Okuryazarlık
- İşyeri Okuryazarlığı
- Jeokültürel Bilimsel Okuryazarlığı
- Kırsal Okuryazarlık
- Kredi Kartı Okuryazarlığı
- Kültürel Miras Okuryazarlığı
- Küresel Miras Okuryazarlığı
- Mali Okuryazarlık
- Marka Okuryazarlığı
- Matematik Okuryazarlığı
- Medya Okuryazarlığı
- Meta Okuryazarlığı
- Mimarlık Okuryazarlığı
- Müzik Okuryazarlığı
- Müze Okuryazarlığı
- Nicel Okuryazarlık
- Okyanus Okuryazarlığı
- Oyun Tasarımı Okuryazarlığı
- Öğrenci Geri Bildirim Okuryazarlığı
- Öğretmen Geri Bildirim Okuryazarlığı
- Ölüm Okuryazarlığı
- Peyzaj Okuryazarlığı
- Politik Okuryazarlık
- Reklam Okuryazarlığı
- Ruh Sağlığı Okuryazarlığı

- Sağlık Okuryazarlığı
- Sosyal Medya Okuryazarlığı
- Sivil Okuryazarlık
- Su Okuryazarlığı
- Sürdürülebilir Okuryazarlık
- Tarımsal Okuryazarlık
- Tarih Okuryazarlığı
- Tartışma Okuryazarlığı
- Veri Okuryazarlığı
- Video Oyunu Okuryazarlığı
- Yazılım Okuryazarlığı

Yaşanılan çağın bilim çağı olması ve günden güne hemen her alanda kaydedilen gelişmelerin bireyleri, tek bir alanda okuryazar olmanın yeterli gelmediği bir sürece ittiği aşikârdır. Bununla beraber teknolojinin sunmuş olduğu araçları çözümleyip kullanabilmek adına bu alanla ilgili okuryazarlık türlerinin genel çerçevesini bilmek gerekmektedir. Böylece dijital okuryazarlık kavramı daha iyi anlamlandırılabilir. Bu bağlamda; ağ okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, bilgisayar ve bilgi teknolojileri okuryazarlığı, elektronik okuryazarlık, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı isimli okuryazarlık türlerine değinmekte fayda vardır.

2.1.1. Ağ/Web/İnternet Okuryazarlığı

McClure (1994) ve Kıyıcı (2008)'e göre internet okuryazarlığı ve ağ okuryazarlığı olarak da adlandırılan web okuryazarlığı; genel anlamda bilgi ağlarından bulunan bilgiyi tanımlama, erişme ve kullanma becerisidir (akt. Özarlan, 2018: 16). Ağ ortamındaki bilgiyi bulan ve bilgiye erişen kişiye de ağ okuryazarı denmektedir (Kızılaslan, 2007: 14). Web okuryazarlığı; ağda sunulan bilgiyi okumayı, yazmayı, deneyimleri paylaşabilmeyi ve 21. yüzyıl becerilerine sahip olmayı gerektirir (Özarlan, 2018: 37).

Kurbanoğlu (2010)'a göre ağ okuryazarlığı becerisi, ağ ortamlarındaki bilgiye erişme ve onu kullanabilme becerisini içerdiğinden dolayı bu okuryazarlık türü, bilgi okuryazarlığının ön şartı ve bir parçası olma özelliği taşır.

2.1.2. Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı adına ilk tanım 1974 yılında Zurkowski tarafından ifade edilmiştir. Zurkowski (1974)'e göre, sorunlarına karşı bilgi çözümleri oluşturmada birincil kaynaklar ile beraber çeşitli bilgi araçlarını kullanma teknik bilgi ve becerisine sahip kişiler bilgi okuryazarıdır. Amerika Kütüphaneler Birliği tarafından yapılan bilgi okuryazarlığı tanımı ise “bilgiyi keşfetmeyi, bilginin nasıl üretildiğini ve değer hâline geldiğini anlamayı, yeni bilgi yaratmada bilgiyi kullanmayı ve öğrenme topluluklarına etik olarak katılmayı kapsayan bütünleşik beceriler seti” şeklindedir (akt. Uğraş, 2020: 49).

Doyle (1994)'a göre bilgi okuryazarı kişi (akt. Polat ve Odabaş, 2008):

- Karar verebilmek için bilginin doğru ve yeterli olması gerektiği konusunda bilinçlidir.
- Bilgiye olan ihtiyacının farkındadır.
- Bilgi olan ihtiyacına yönelik sorular oluşturur.
- Gizil kalmış bilgi kaynaklarını belirler.
- Etkili arama stratejileri geliştirir.
- Bilgisayar ve onun dışındaki teknolojilerinin kullanımını vasıtasıyla bilgi kaynaklarına erişimi gerçekleştirir.
- Elde ettiği bilgileri değerlendirir.
- Bilgiyi uygulamalı olarak kullanabilmek adına düzenler.
- Var olan bilgiler ile yeni bilgileri bir araya getirir.
- Eleştirel düşünme gerçekleştirirken veya karşılaştığı bir sorunu çözerken bilgiyi kullanır.

Kurbanoğlu (2010)'a göre 1970'li yıllarda bilgi okuryazarlığına yönelik gerçekleştirilen tanımlamaların çoğu, bilgiye erişme ve onu kullanma yeteneğinden

söz ederken ilerleyen yıllarda bu kavrama yönelik ifade bulan tanımlamalar, bilgiye olan ihtiyacı tanımlama, ona erişme ve ardından onu kullanma, değerlendirme ve diğer insanlara iletme anlamında bilgi problemi çözme aşamalarının var oluşundan söz eder.

Bilgi problemi çözme aşamalarını (Kurbanoglu, 2010) şu şekilde sıralamıştır:

1. Bilgi İhtiyacının Tanımlanması: Bilgiye olan ihtiyacın farkına varılması ve tanımlanması birinci adımı oluşturur.

2. Bilginin Aranması: Bilgiye erişebilmek adına arama stratejisi meydana getirilir, Ardından anahtar kelimeler, erişilmek istenen bilgi ile ilgili konu başlıkları ve potansiyel bilgi kaynakları kararlaştırılır.

3. Bilginin Bulunması: Bilgiye erişebilmek adına birtakım araçlar kullanılır ve bilgiler tespit edilir. Kaynak içerisinde var olan bilgiler bu aşamada elde edilir.

4. Bilginin Kullanılması: Çeşitli kaynaklar aracılığıyla toplanan bilgiler gözden geçirilerek değerlendirmeye tabi tutulur ve ardından birleştirilir. Elde edilen bilgilerin güncel ve güvenilir olup olmadığı kararlaştırılır. Mevcut gerçekler görüşlerden ayırt edilir. Eksikler belirlenir. Bilgi tasnif edilir. Neden-sonuç ilişkisi kurulur. Gerekli görülmesi durumunda bilgi problemi yeniden tanımlanır. Elde edilen güncel bilgi öncesinde mevcut olan bilgi birikimiyle bir araya getirilir. Bilgi farklı olacak biçimde tekrar ifade ve tertip edilir.

5. Bilginin iletimi: Çeşitli vasıtalarla bilgi, başkalarına ulaştırılır. Hedef kitleye ve amaca uygun olacak biçimde bir iletim formatı tercih edilir. Yararlanılan kaynaklara bilgi iletilme aşamasında gerekli göndermeler yapılır.

6. Değerlendirme: Bu aşamaya kadar olan bütün aşamalar ve meydana getirilen ürün son olarak değerlendirilir. Meydana getirilen ürünün mevcut bilgi probleminin çözüme olan katkısı üzerinde durularak sonuca ulaşmak adına geçirilen aşamaların ideal ve etkili bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği hususunda karara varılır. Değerlendirmenin ardından ileriye yönelik birtakım çıkarımlarda bulunulur.

2.1.3. Bilgisayar ve Bilgi Teknolojileri Okuryazarlığı

Korkut ve Akkoyunlu (2008)'e göre bilgisayar okuryazarlığı, gündelik hayatta bilgisayarı kullanabilme bilgi ve becerisine sahip olmaktır. Bilgisayar okuryazarlığı genellikle bilgisayar dili ile ilgili çeşitli görevleri yerine getirmek için gereken yeterlilikleri ifade eder (Uzun ve Çelik, 2020: 1137).

Akkoyunlu (1996)'a göre OECD'nin bilgisayar okuryazarlığı hedefleri öğrencilerin bilgisayara ait olan yazılım ve donanımları kullanarak uygulama programlarını kontrolü altına alabilmesi, algoritmik yapıya sahip olan problemleri çözebilmesidir.

Akkoyunlu (2007)'e göre bilgisayar okuryazarlığının üç temel boyutunun olduğu söylenebilir (akt. Korkmaz ve Mahiroğlu, 2009: 984):

1. Bilgisayar bilgisi, bilgisayarı çalıştırabilme ve bilgisayar ile alakalı olan teknik bilgileri içerir. Bilgisayar okuryazarı olabilmenin ilk adımı bilgisayar sisteminin ne olduğunu bilmekten geçerken aynı zamanda bilgisayarın ne şekilde çalıştığını, içerisinde barındırdığı programların nasıl kullanılması gerektiğini bilmekten de geçer.

2. Bilgisayar uygulamaları bilgisi, bilgiye ulaşarak onu düzenleme yolculuğunda bilgisayar uygulamalarının (örneğin; hesap tablosu, kelime işlemci gibi) bilgisine sahip olmak ve onları kullanabilmektir.

3. Bilgisayar uygulamalarının toplum üzerindeki etkilerinin bilgisi ise, bilgisayarların bireylerde oluşturduğu etkiyi anlamak demektir.

2.1.4. Elektronik Okuryazarlık

Kurudayıoğlu ve Tüzel (2010)'e göre elektronik okuryazarlık, elektronik ortamlarda var olan iletileri anlamlandırma ve elektronik ortamlar için iletiler oluşturma süreci olmakla beraber bu okuryazarlık biçimi, kişilerin kendileri dışındaki kişiler veya devlet ile olan ilişkilerini bir düzen içerisine koymaktadır.

Elektronik araçların ortaya çıkmasıyla geleneksel basılı metinlerin yanında elektronik ortamda oluşturulmuş ya da elektronik ortama aktarılmış metinler de önem kazanmıştır. Geleneksel metinlerde alfabe, resimler, tablolar vb. kullanılmakta iken elektronik metinlerde bunlara ek olarak videolar sesler çeşitli animasyonlar da eklenebilmektedir (Kozan, 2018: 13)

2.1.5. Görsel Okuryazarlık

Ausburn (1978) görsel okuryazarlığı, bir bireyin bilinçli olarak başka kimselerle iletişim kurmak için görselleri kullanmasını ve görsellerle anlaşmayı sağlayan beceriler şeklinde açıklamıştır (Ateş ve Aşçı, 2021: 464). Hortin (1980)'e göre, görsel okuryazarlığı, görsel unsurları okuma, anlama ve bu unsurlar aracılığı ile düşünme, öğrenme becerisi, bir diğer ifade ile görsel düşünme olarak tanımlamaktadırlar (akt. Sanalan vd., 2017).

Aytaş ve Kaplan (2017)'e göre görseller insanoğlunun varlığından bu yana yaşamlarında ciddi yer edinmiş, ilk çağa ait birçok resim, yazı icat edilmeden çok daha önce insanların görsel öğeler vasıtası ile iletişim halinde olduklarını göstermiştir.

Alpan (2008)'e göre görsel okuryazarlık becerisini geliştirmiş kişi, dış dünyasında denk geldiği görünür bir biçimde olan eylemleri, sembolleri, nesnelere kısacası doğal ve yapay olan hemen her şeyi ayırt edebilen ve yorumlayabilendir.

Kurbanoğlu (2010)'a göre ise görsel okuryazarlık; tablo, resim, şekil, grafik gibi görsel bilgi içeren öğelerin anlamlandırılıp kullanılabilmesi için sahip olunması gereken bir beceri olması dolayısı ile bilgi okuryazarlığı ve web okuryazarlığının ön koşulu olarak görülür.

2.1.6. Medya Okuryazarlığı

Medya, insanların bilgilenebilmesi, haberdar olması, haber iletmesi, eğlenmesi, hoşça vakit geçirmesi, boş zamanlarını değerlendirilmesi gibi pek çok ihtiyacını gördüğü bir ortam olmakla birlikte, organizasyon yapısı bakımından da büyük ölçekli

ticari şirketler olarak karşımıza çıkmaktadır (Avşar, 2013: 6). İlhan (2015)'e göre medya okuryazarı olan kişi, eleştirel bir bakış açısına sahip olarak bilinçli bir biçimde medya içeriklerini değerlendirir.

Medya okuryazarı olmak (Özad, 2011):

- Medya araçlarını bilinçli bir biçimde etkili kullanmak demektir.
- Medya endüstrilerinin gelişimi, sahip oldukları siyasi görüşleri, idari yapısı, ekonomisi hakkında bilgi sahibi olmak demektir.
- Çeşitli kaynaklardan iletilen bilgilerin doğruluğunu değerlendirebilmek demektir.
- Medyanın birey ve toplumlar üzerindeki tesirinin bilincinde olmak demektir.
- Farklı medya kanalları aracılığıyla demokratik bir düzlemde etkili iletişim kurmaktır.

Hong Kong Medya Eğitimi Savunucular Birliği de 21. yüzyılda medya okuryazar olan bireylerin sahip olması gereken yeterlilikleri şöyle sıralamaktadırlar (Görmez, 2014: 141).

- Medyanın etkisi konusunda eleştirel farkındalık: Bir bütün olarak medyanın bireysel ve toplumsal yaşama olan etkisini fark edebilme,
- Medya tarafından kullanılan faaliyet ve teknikleri anlama,
- Medya analitik yetenekleri: Çeşitli medya iletilerini analiz edebilecek yetenekleri öğrenme (özellikle de gizli mesajları),
- Medyanın eleştirel değerlendirilmesi: Medyanın performansını değerlendirmek için eleştirel bir standart kullanma ve öne çıkan medya ürünlerini değerlendirme,
- Medya aracılığıyla öğrenme,
- Yaratıcı bir biçimde ifade edebilme,
- Medyayı denetleme ve etkileme: Medyanın performansı konusunda sesini çıkarmak ve düzeltilmesini istemek,
- Sorumlu bir tüketici olarak medyayla alakalı etik ilkeleri uygulama: Medya okuryazar bireyler hem medya üreticisidirler hem de medya tüketicisidirler. Bu

yüzden onlar medya ürünleriyle faaliyette bulduklarında medyayla alakalı etik ilkeleri uygulamaya özen gösterirler.

- Medyadan öğrenilenleri akıllıca ve yapıcı biçimde uygularlar.

2.2. Dijital Okuryazarlık

Dijital okuryazarlık kavramı ilk olarak araştırmacı Gilster tarafından dile getirilmiştir. Gilster (1997)'e göre dijital okuryazarlık, bilgisayarlar vasıtasıyla çeşitli kaynaklardan sunulan çoklu formatlardaki bilgiyi anlama ve kullanma yeterliliğidir.

Dijital okuryazarlık, kullanıcıların dijital ortamda etkin şekilde çalışabilmeleri için gerekli olan karmaşık, bilişsel, sosyolojik ve duygusal becerileri içermektedir. Grafik ekranlardaki talimatları okumak, bunun yanı sıra yeni anlamlı materyalleri bu ortamda oluşturmak, dijital ortamdaki bilginin kalitesini ve geçerliliğini değerlendirmek dijital okuryazarlık faaliyetleri içerisinde yer almaktadır (Karabacak ve Sezgin, 2019: 322).

Churcill, Oakley ve Churchill (2008)'e göre dijital okuryazarlık geleneksel okuryazarlığın bir alternatifi değil ama ona katkıda bulunan bir uzantısıdır ve çağdaş dünyada çalışma, öğrenme, sosyalleşme için gereklidir (akt. Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018: 17).

Martin'e göre "dijital okuryazarlığı farkındalık edinme, tutum oluşturma ve dijital araçları doğru şekilde kullanabilme, tanımlama, sentezleme, değerlendirme, yeni bilgiler oluşturma ve kişilerarası iletişim kurabilme olarak tanımlamıştır. (Güven, 2024: 40).

Kinzer (2010)'e göre dijital okuryazarlık, teknolojik cihazların kullanımı ile iletişim kurulması, iş birliği yapılması, bilginin bulunması ve eleştirel bakış açısıyla bilginin değerlendirilmesi becerilerini kapsayan bir kavramdır (Uyar, 2021: 68).

Hamutoğlu vd. (2017)'e göre dijital okuryazarlık, bilginin doğru biçimine ulaşma, yeni bilgiler üretme ve bu bilgiler aracılığıyla paylaşımında bulunma ile birlikte

öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojiden yararlanabilme becerisine sahip olmaktır. Buna ek olarak birbirinden farklı olan teknolojileri de doğru bir şekilde kullanabilmektir.

Eshet Alkalai (2004)'e göre dijital çağda hayatta kalma becerisi olarak da betimlenen dijital okuryazarlık, dijital ortamlardaki kullanıcılar tarafından kullanılan bir beceri ve stratejiler sistemini belirtmektedir (akt. Çağlıyan ve Doğanlı, 2020: 182).

Birey elindeki dijital araçlara sahip olmasının yanında dijital yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Öncesinde de dijital teknolojilerin hangi amaç için üretildiği, ne gibi özellikleri olduğu kullanıcı tarafından öğrenilmeli, incelenmelidir. Aslında burada önemli olan farkındalıktır. Farkındalık ve içsel motivasyon bireyin teknolojiye karşı tutumunu olumlu olumsuz yönde değiştiren etkenlerdir (Akkoyunlu ve Soylu, 2010).

Dijital okuryazarlığın bileşenleri:

1. İşlevsel Beceriler: İşlevsel beceriler bireyin dijital okuryazarlık konusunda farklı teknolojik aygıtları ya da uygulamaları kullanabilmesidir. Örneğin paint ile resim yapmak yerine photoshop ile çalışmadır.

2. Yenilikçilik: Dijital okuryazarlık yaratıcı bir süreç sonucunda yeni bir ürün ortaya koyabilmektir.

3. İş Birliği: Dijital okuryazarlık aynı zamanda başkaları ile birlikte anlam oluşturmayı kapsamaktadır. Örnek olarak Yandex navigasyon gibi dijital ortamlarda herkesin yeni bilgi ekleyebileceği, bilgiyi güncelleyebileceği platformlar verilebilir.

4. Etkili İletişim: Dijital okuryazarlıktaki iletişim becerileri geniş kitlelerle paylaşabilme imkânı vermektedir.

5. Bilgiyi Bulma ve Seçebilme: Dijital okuryazarlığın bir diğer boyutu da bireylerin ilgili konu hakkında güvenilir bilgilere ulaşabilme becerisidir.

6. Eleştirel Düşünme: Dijital ortamlardan elde edilen bilgi ve ifadeleri araştırıp doğruluğunu inceleyip değerlendirme becerisidir.

7. Kültürel ve Sosyal Anlayış: Dijital okuryazarlık kültür ve sosyal yapı oluşturmayı ve bunların paylaşılmasını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

8. E-Güvenlik: Uygunsuz içerik ve zararlı bilgi kaynaklarına karşı bilinçli olup kullanabilmeyi ifade etmektedir (Bozyel, 2019: 9).

Hague ve Payton (2010)'a göre dijital okuryazar olan bireyler; aradıkları bilginin nerede ve nasıl bulabileceklerini tanımlayabilmeli, doğru bilginin ne olduğunu, hangi kaynaktan edinebileceğini, bu bilgileri hangi araçlar ile sunabilmeyi, nasıl çıktılar oluşturabileceklerini bilmeli ve edindikleri bilgileri başkaları ile paylaşarak, güvenli bir şekilde iletişim kurabilmelidirler (akt. Bilge, 2019). Bu sebeplerden dolayı dijital okuryazarlık günümüzde dijital ortamları kullanabilmek ve yönetebilmek için bireylerin kazanması gereken bir ihtiyaç haline gelmiştir (Bozyel, 2019: 10).

Calvani (2008) dijital yeterlilikleri üç başlık altında ele almıştır:

1.Teknolojik boyut: Teknolojiyle ilgili bir problemi çözüm üretebilme, yeni teknolojik ürünlerle bağlantı sağlama,

2.Bilişsel boyut: Doğru ve güvenilir kaynakları keşfedip bilgileri okuyup, değerlendirmeleri yapabilir.

3.Etik boyut: Bilgi ve iletişim teknolojilerini hâkim olmak (Arslan, 2019: 19).

2.3. Dijital Dönüşüm

Tek kişilik küçük atölye üretimden, montaj hattına evrilerek başlayan sanayileşme çabalarından günümüze geldiğimizde; bilişim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler dünyayı, 4.Sanayi devriminin ayak sesleri ile tanıştırmış ve yeni bir çağın habercisi olmuştur (Bayarçelik, 2020: 59). Teknolojik alanda yaşanan değişim süreci, toplumsal yaşamı değiştirirken işletmeleri de etkilemiş ve işletmeler de bu değişime uyum sağlamak zorunda kalmıştır (Uğurlu ve Doğan, 2023: 2).

Wade (2015)'e göre dijital dönüşüm, kurumların zamanlarından ve kaynaklarından tasarruf ederek işlerinden üst düzey verim alabilmek adına teknolojik araçlardan faydalanmasıdır (akt. Taşlıbeyaz, 2020). Dijital dönüşüm sürecinin temel bileşenlerinden insan, süreç ve teknoloji adaptasyonunda insan temel öznedir, teknoloji, nesne ve süreç ise yüklemidir. Sürecin yüklem olduğu bu yaklaşıma göre, veriyi toplayıp işlemek, enformasyondan bilgiye, bilgiden bilgiğe ulaşarak daha iyi bir geleceğe ulaşmak için dönüşmeyi gerekmektedir (Bozkurt vd., 2021: 40). Sezgin ve Karabacak (2020)'e göre dijital dönüşüm etki sahası özelinde uygun ve belirli bir sistem içerisinde çalışılması gereken bir süreç gerektirir. Bu süreçte ampirik simülasyonlar, yaratıcılığı gün yüzüne çıkaran modellemeler bulunmaktadır. Bu bağlamda dijital dönüşümün etki sahasının tam olarak genişletilebilmesi yalnızca yeni teknolojileri benimsemekten geçmemekte, dönüşümün tüm bileşenlerinin sistemli işlenmesini gerektirmektedir.

Amazon Web Services dijital dönüşümün altı temel bileşenini şu şekilde sıralamıştır (akt. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 2022: 12):

- **Müşteri Deneyimi:** Müşteri merkezli iş inovasyonu, dijital dönüşümü pekiştiren temel bileşenlerden biridir. Yaygınlaşmakta olan bir teknolojiyi müşterinin yolculuğu, davranışı ve beklentileri bağlamında tam olarak keşfettikten sonra benimsemek çok daha iyi bir yaklaşımdır.
- **Çalışanlar:** Dönüştürücü teknolojinin benimsenmesini destekleyici bir süreç olarak görmeli ve kendilerini bu süreç dolayısıyla tehdit altında hissetmemelidir. Yeni dijital modeller, yalnızca çalışanlar tarafından yürekten benimsediği takdirde başarılı olabilmektedir. Bu durum da eğitim, doğru yeteneklerin ilgisini çekme ve gelişmeleri için fırsatlar oluşturarak mevcut yetenekleri elde tutma unsurlarının kombinasyonu aracılığıyla başarılabilir.
- **Değişim:** Dijital dönüşüm çalışmaları, işletmenin tüm bölümlerinde değişiklik meydana getirir. Planlama, beklenmeyen değişiklikler dolayısıyla aşırı yüklenme ve karışıklığı önleme konusunda temel öneme sahiptir. Başarılı bir dijital dönüşüm için gerekli araçları ve ortamı sağlamalıdır.

- **İnovasyon:** Dijital dönüşüm ve inovasyon yakından ilişkilidir ancak aynı değildir. İnovasyon, dönüşümü pekiştiren fikir oluşturma sürecidir. Çalışanları deney yapmaya teşvik eden bir açık iletişim, iş birliği ve inovatif özgürlük ortamı ile olmaktadır. Bir fikir test edildikten sonra, bunu büyük ölçekte uygulamaya koymak için dijital dönüşüme devam edilmektedir.
- **Liderlik:** İş liderleri proaktif (herhangi bir durum karşısında inisiyatif alarak müdahale etmek) olmalı ve tüm dijital dönüşümlerde sürece düzen getirmelidir. İleriyi düşünmek, teknolojileri birden çok farklı açıdan keşfetmek ve diğer kişilere aynısını yapmaları için ilham vermek gerekebilir.
- **Kültür:** Dijital dönüşüm liderleri önceki beş temel bileşeni uygulamaya koyduğunda bir inovasyon kültürü ortaya çıkmaktadır. Mümkün olan en iyi müşteri deneyimini sağlamak için hevesli, heyecan dolu çalışanlar sayesinde, dijital dönüşüm girişimleri hızlı bir şekilde genişleyerek başarıya ulaşmaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Aktaş (2019), “Ders Öğretim Programlarına Yönelik Hazırlanan Tezlerin Meta Analizi” isimli çalışmasında öğretmenlerin öğretim programları hakkındaki görüşlerini inceleyen yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyip ortak bir sonuca ulaşmayı amaçlamıştır. Araştırma betimsel desen ve nicel veri teknikleri kapsamında yürütülmüştür. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. 166 tez incelemeye alınmış fakat dâhil edilme kriterleri uygulandığında geriye 38 kalmıştır. Verilerin analizinde meta analiz kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre erkeklerin öğrenme-öğretme sürecine karşı daha olumlu, lisans mezunu olan öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecine karşı daha olumlu oldukları, deneyimli öğretmenlerin ise öğretim programlarının dört temel ögesine de genç öğretmenlerden daha olumlu yaklaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dağistan (2019), “Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin Meta-Analizi” isimli çalışmasında 1988-2018 yılları arasında Hayat Bilgisi

dersi ile alakalı olarak meydana getirilmiş yüksek lisans ve doktora tezlerini; lisansüstü seviyelerine, üniversitelere, ana bilim dallarına ve yıllara, araştırma yöntemlerine, tercih edilen anahtar kelimelere, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine göre dağılımlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre lisansüstü tezlerin en çok yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiği, en çok Gazi Üniversitesinde, en fazla Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında yapıldığı, anahtar kelime olarak en fazla “Hayat Bilgisi” kategorisinin tercih edildiği, araştırma yöntem ve tekniklerinden tarama modelinin sıklıkla tercih edildiği, veri toplama aracı olarak çoğunlukla anket, veri analiz tekniklerinden ise t-testinin daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Al-Bayati (2024), “Müşteri Memnuniyeti ile Hizmet Kalitesi Arasındaki İlişkiyi Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Meta-Analizi” isimli çalışmasında müşteri memnuniyeti ile hizmet kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. 2002 ile 2022 yılları arasında yazılmış 98 lisansüstü tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Perakende, konaklama, bankacılık ve telekomünikasyon gibi çeşitli endüstriler tezlerin konularındandır. Veriler meta analiz yöntemi ile analiz edilmiş, etki büyüklükleri hesaplanmış ve müşteri memnuniyeti ile hizmet kalitesi arasındaki ilişkinin genel gücü ve yönü belirlenmiştir. Bununla birlikte endüstri tipi, araştırma yöntemi ve coğrafi konum gibi potansiyel etkileyen faktörleri belirlemek için moderator analizleri yapılmıştır. Meta-analiz sonuçları, seçilen lisansüstü tezlerde müşteri memnuniyeti ile hizmet kalitesi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin varlığını gözler önüne sermiştir.

Sertoğlu (2020), “Yazma Eğitiminde Yöntem ve Teknikler: Bir Meta Analiz Çalışması” isimli çalışmasında yazma eğitiminde kullanılan/kullanılması gereken yöntem ve teknikleri konu alan akademik çalışmaların genel eğilimlerini raporlaştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın yöntemi meta-sentez olarak belirlenmiştir. Bu yöntem nitel araştırma yöntemlerine dâhil edilmektedir. Veri toplama işlemlerine çeşitli arama motorlarına “yazma eğitimi”, “yöntem”, “teknik” anahtar sözcükleri yazılıp alan yazın taraması yapılarak başlanmıştır. Tarama sonucunda derlenen 85 çalışma içerisinden, araştırmanın amacına uygun olan 24 makale seçilmiştir. Belirlenen çalışmalar; yıllara göre dağılımı, ele alınan konu alanları, kullanılan

yöntemler, sonuçları ve önerileri bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; incelenen 24 araştırma makalesinin, çoğunlukla yaratıcı yazma, yansıtıcı yazma, not alma, aktif öğrenme konu alanlarında yazıldığı görülmüştür. Bununla beraber araştırmaların daha çok görüş ve algıların incelenmesini amaçladığı saptanmıştır.

Aydın (2022), “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Dijital Okuryazarlık Bağlamında Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin dijital okuryazarlıkla ilgili olanlarını; yayınlandıkları yıl, gerçekleştirildikleri üniversite ve enstitü, eğitim düzeyi, konuları, kullandıkları araştırma yöntem ve teknikleri, hedef kitleleri, veri toplarken tercih edilen araçlar ve veri analiz teknikleri açısından incelemeyi amaçlamıştır. 1995’ten bu yana yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi üzerine yapılan ve dijital okuryazarlıkla bağlantısı olan 30 adet lisansüstü tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada, temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Veriler doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi üzerine yapılan dijital okuryazarlıkla ilgili olan tezlerin 2016, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında sayıca daha sık yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite bazında ise dijital okuryazarlıkla ilgili tezlerin İstanbul Üniversitesinin, Gazi Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde daha sık gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Enstitülere göre Eğitim Bilimleri Enstitüleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde dijital okuryazarlıkla ilgili tezlerin daha sık gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Göçer ve Arslan (2018), “Türkiye’deki Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması” isimli çalışmalarında dil bilgisi öğretimi hakkında meydana getirilen lisansüstü tezleri; türlerine, yayın yıllarına, hazırlandıkları enstitülere, araştırma konularına, araştırma modellerine, araştırmaların hedef kitlelerine göre belirli ölçütler altında değerlendirilmeyi amaçlamışlardır. Lisansüstü tezlere internet arama motoru, Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı ve yazılı kaynaklar vasıtası ile erişilmiştir. Tezlere yönelik gerçekleştirilen kodlamaları araştırmacılar bilgisayar ortamında yapmışlardır. Dil bilgisi öğretimini konu alan lisansüstü tezlerin kodlanma

aşamasında her tez yalnızca bir kereliğe mahsus kodlanmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda dil bilgisi öğretimini konu alan lisansüstü çalışmaların sayısında son yıllarda artış görülmekle birlikte hazırlanmış çalışmaların Türkiye için yetersiz kaldığına kanaat getirilmiştir. Dil bilgisi öğretimi alanında hâlâ birçok problemle karşılaşılması bu alanda nitelikli araştırmaların yapılmasını zorunlu kıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzun vd. (2018), “Türkiye’de Erken Çocukluk Döneminde Ebeveynler ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması” isimli çalışmalarında, Türkiye’de erken çocukluk eğitimi alanında 2010-2016 yılları arasında ebeveynlerle yapılmış lisansüstü tezlerin tematik dağılımlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini erken çocukluk eğitimi alanında aileler ile gerçekleştirilmiş toplamda 83 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Bu tezlerden 72 tanesi yüksek lisans, 12 tanesi doktora düzeyindedir. Nitel veri analiz yöntemlerinde doküman analizi kullanılmıştır. . Yapılan analizler sonucunda çalışmaya dâhil edilen tezlerin 61’inin nicel araştırma yöntemleri ile 14’ünün nitel araştırma desenleri ile geriye kalan sekiz (8) lisansüstü tezin ise karma araştırma yöntemi ile yapıldığı saptanmıştır. Bununla birlikte yapılan lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunun (75) herhangi bir destek alınmadan yapıldığı, sekiz (8) tezin ise Üniversitelerin bilimsel araştırma proje birimleri (BAP) tarafında desteklendiği bulunmuştur.

Balcı (2012), “Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması” isimli çalışmada çocuk edebiyatı üzerine kaleme alınan lisansüstü tezleri; lisansüstü seviyelerine, ele alındıkları yıllara, bağlı oldukları enstitülere ve konularına göre sınıflandırarak değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 1981-2010 yılları arasında hazırlanan çalışmalar incelemeye alınmıştır. Araştırmada kaynaklar YÖK’ün ulusal veri tabanı kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre %88,76 oran ile tezlerin büyük oranda yüksek lisans seviyesinde hazırlandığı tespit edilmiştir. Bununla beraber doktora seviyesinde hazırlanan tezler %11,24 orana sahiptir. Tezlerde en sık işlenen konular dönemselsel bağlamda değerlendirmeye alındığında çocuk edebiyatı ürünlerinde edebi

türler, çocuk kitaplarında görsel unsurlar ve resimleme, çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatı yazarları isimli konu başlıkları öne çıkmaktadır.

Çelebi vd. (2019), “Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Meta-Analiz Çalışması” isimli çalışmalarında 2009-2019 yılları arasında Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında yürütülen lisansüstü tezleri yıllara, tez türüne, enstitü türüne, üniversiteye, hedef kitleye, yöntemine, tez konularına göre sınıflandırma yaparak değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırma tarama modelinde nitel yöntem kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmada YÖK’ün ulusal veri tabanı kullanılarak ulaşılan 55 lisansüstü tez belirlenen temalar içerisinde doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmanın verileri ilgili temalar altında spss programı kullanılarak kodlanmıştır. Kodlama sonucunda ulaşılan sonuçlar yüzde ve frekans olarak tablolar halinde ifade edilmiştir. Buna göre, Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında, eğitim bilimleri enstitüsünde çok sayıda lisansüstü tezin yürütüldüğü, en çok tez çalışmasının Gazi Üniversitesinde üretildiği, yapılan çalışmalarda hedef kitle olarak en çok yabancı uyruklu öğrencilerin ve Türkçe öğretim setlerinin seçildiği, alanda en çok çalışılan konunun Yabancılara Türkçe Öğretimi setleri üzerine olduğu, çalışmaların ağırlıklı olarak nitel yöntem ile yapıldığı, doktora tezlerinin konu olarak yüksek lisans tezlerine göre sınırlı ve az sayıda olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türkay vd. (2021), “Türkiye’de Veliler Üzerine Yapılan Araştırmalar: Lisansüstü Tezlerin Bir Meta Sentez Çalışması” isimli çalışmalarında velilere yönelik eğitim üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaların araştırma eğilimlerini belirlemeyi ve meta sentez yöntemi aracılığıyla verileri derlemeyi amaçlamışlardır. Veriler YÖK Ulusal Tez Tarama Merkezi veri tabanı üzerinden taranmıştır. 2016-2021 yılları arasında kaleme alınmış 59 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 54 tanesi yüksek lisans 5 tanesi doktora düzeyindedir. Çalışmalar amaçlarına, çalışma gruplarına, araştırma yöntemleri, veri toplama araçlarına ve sonuçlarına göre incelemeye alınmıştır. Bu bağlamda çalışmaların çoğunluklu olarak okul tercihlerinde velilerin sebeplerinin, beklenti ve memnuniyetlerinin açığa çıkarılması adına gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bir diğer sonuca göre ise lisansüstü çalışmalar en fazla nicel araştırma yöntemleri aracılığıyla ilkökul ve ortaokul velileri üzerine yürütülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Dijital okuryazarlık üzerine 2015-2024 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü çalışmaları belirli ölçütler bağlamında incelemek ve bu alana yönelik yapılmış araştırmaların genel çerçevesini ortaya koymak amacıyla kaleme alınan bu çalışmada, tarama modelinde nitel yöntem ve meta analiz yöntemi kullanılmıştır.

Karasar (2012)'e göre tarama modelleri, geçmiş zamanda veya günümüzde varlığını gösteren durumu var olma biçimiyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmanın konusu olarak seçilen kişi, nesne veya olay sahip olduğu koşullar çerçevesinde, var oluş biçimiyle tanımlanır. Dinçer (2022)'e göre meta analiz, birbirinden bağımsız çalışmalardan ulaşılan sonuçların bir araya getirilerek daha genel bir sonuç elde etmek amacıyla gerçekleştirilen analiz biçimidir. Bununla birlikte bir çalışmanın sonuçlarının yeniden analiz edilmesi de meta analiz olarak görülmektedir.

Dinçer (2022: 11) meta analiz sürecini şu şekilde sıralamıştır:

1. Konu
2. Literatür Tarama
3. Ölçütlerin Belirlenmesi
4. Temaların Belirlenmesi
5. Araştırma Sorularının Belirlenmesi
6. Kodlama
7. Analiz
8. Etki Büyüklüğü Hesaplanması
9. Heterojenlik Testi
10. Modelin Seçimi
11. Genel Etkinin Hesaplanması
12. Yorumlama

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşılan “Dijital Okuryazarlık” üzerine kaleme alınmış lisansüstü tezlerdir. Bu evren içerisinde 2015-2024 yılları arasında “Dijital Okuryazarlık” üzerine kaleme alınmış lisansüstü tezler ise araştırmanın örneklemi meydana getirmektedir. Bu bağlamda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından örneklem olarak seçilen konu alanıyla ilgili olarak 130 lisansüstü çalışmaya ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılmıştır. Bu anlamda yüksek lisans ve doktora çalışmalarına ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin tamamı erişime açık konumda olduğundan incelenmek üzere bilgisayara kaydedilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada incelemeye alınan lisansüstü çalışmalar, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanının tarama motoruna girilen “dijital okuryazarlık, dijital okuryazarlığa, dijital okuryazarlığın, dijital okuryazarlığın, dijital okuryazarlıkları” ifadeleri ile toplanmıştır. Bu bağlamda 2015-2024 yılları arasında hazırlanmış olan 121 yüksek lisans, 9 doktora tezine erişilmiştir. Erişilen tezler bilgisayara kaydedildikten sonra analiz aşamasına geçilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri önceden belirlenmiş olan alt problem başlıkları çerçevesinde incelenmiştir. Mevcut alt problemlere yönelik elde edilen veriler, içerik analizi ile belirli temalar altında araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Verilerin kodlanması noktasında doğru sonuçlara ulaşabilmek adına tez içeriğinde

rastlanılmayan herhangi bir veri işleme alınmamıştır. Yapılan analiz işleminin sonuçları frekans (f) ve yüzde (%) olarak ilgili başlıklar bağlamında oluşturulan tablolar ile verilmiştir. Ardından meta analizin işlem basamaklarından olan verilerin yorumlanması işlem basamağına geçilmiştir. Meta analizin; etki büyüklüğünün hesaplanması, heterojenlik testi, modelin seçimi, genel etkinin hesaplanması isimli işlem basamakları nitel çalışmalarda olmamasından dolayı bu çalışmada karşılık bulmamıştır. Bununla beraber, araştırmaya örneklem olarak dâhil edilen tezler kaynakçanın ardından “İncelenen Çalışmalar” başlığı altında verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR

2015-2024 yılları arasında Dijital Okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezler araştırmanın alt problemleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Tezlerin Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımları

Düzye	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yüksek Lisans	121	%93
Doktora	9	%7
Toplam	130	%100

Tablo 1 incelendiğinde, dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan tezlerin lisansüstü seviyelerine göre yüksek lisans düzeyinde %93 (f=121), doktora düzeyinde ise %7 (f=9) şeklinde dağılıma sahip olduğu görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin yayın yıllarına göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımları

Yıl	Frekans (f)	Yüzde (%)
2015	1	%0,7
2017	1	%0,7
2018	3	%2,3
2019	15	%11,5
2020	8	%6,1
2021	16	%12,3
2022	36	%27,6
2023	36	%27,6
2024	14	%10,7
Toplam	130	%100

Tablo 2 incelendiğinde, toplam 130 lisansüstü tezdten 2015 yılında %0,7 (f=1), 2017 yılında %0,7 (f=1), 2018 yılında %2,3 (f=3), 2019 yılında %11,5 (f=15), 2020 yılında %6,1 (f=8), 2021 yılında %12,3 (f=16), 2022 yılında %27,6 (f=36), 2023 yılında %27,6 (f=36), 2024 yılında %10,7 (f=14) lisansüstü tezin hazırlandığı görülmektedir. Bu bağlamda en fazla tezin 2022 ve 2023 yıllarında hazırlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bununla beraber, tablodan hareketle 2016 yılında dijital okuryazarlık alanında herhangi bir lisansüstü çalışmanın yapılmadığı görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin üniversitelere göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımları

Üniversite	Lisansüstü Tezler		Toplam	
	Yüksek Lisans	Doktora	Frekans (f)	Yüzde (%)
Gazi Üniversitesi	7	-	7	%5,3
Mersin Üniversitesi	5	1	6	%4,6

Çanakkale	5	-	5	%3,8
Onsekiz Mart				
Üniversitesi				
Fırat Üniversitesi	5	-	5	%3,8
Bahçeşehir	4	-	4	%3,1
Üniversitesi				
Eskişehir	4	-	4	%3,1
Osmangazi				
Üniversitesi				
Ondokuz Mayıs	4	-	4	%3,1
Üniversitesi				
Marmara	3	1	4	%3,1
Üniversitesi				
Atatürk	4	-	4	%3,1
Üniversitesi				
Necmettin	4	-	4	%3,1
Erbakan				
Üniversitesi				
Anadolu	2	2	4	%3,1
Üniversitesi				
Sakarya	4	-	4	%3,1
Üniversitesi				
Hacettepe	3	-	3	%2,3
Üniversitesi				
Düzce	3	-	3	%2,3
Üniversitesi				
Amasya	3	-	3	%2,3
Üniversitesi				
Trakya	3	-	3	%2,3
Üniversitesi				
Balıkesir	3	-	3	%2,3
Üniversitesi				
Süleyman	2	-	2	%1,5
Demirel				
Üniversitesi				
Pamukkale	2	-	2	%1,5
Üniversitesi				

Manisa Celal Bayar Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Ege Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Kırıkkale Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Yıldız Teknik Üniversitesi	2	-	2	%1,5
İnönü Üniversitesi	1	1	2	%1,5
Ankara Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Munzur Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Erciyes Üniversitesi	1	1	2	%1,5
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2	-	2	%1,5
Selçuk Üniversitesi	1	1	2	%1,5
Uşak Üniversitesi	1	-	1	%0,7
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Çukurova Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	-	1	%0,7

Karabük Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Kapadokya Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Kastamonu Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Bartın Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Bursa Uludağ Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Yeditepe Üniversitesi	1	-	1	%0,7
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	1	%0,7

Gaziantep Üniversitesi	1	-	-	%0,7
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Dicle Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Gebze Teknik Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Kocaeli Üniversitesi	1	-	1	%0,7
İstanbul Okan Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	-	1	%0,7
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	-	1	1	%0,7
Maltepe Üniversitesi	-	1	1	%0,7
Toplam	121	9	130	%100

Tablo 3 incelendiğinde dijital okuryazarlık alanında en fazla tez, %5,3 (f=7) ile Gazi Üniversitesinde hazırlanmıştır. Gazi Üniversitesini %4,6 (f=6) ile Mersin Üniversitesi, %3,8 (f=5) ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, %3,8 (f=5) ile Fırat

Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Bahçeşehir Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Marmara Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Atatürk Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Necmettin Erbakan Üniversitesi, %3,1 (f=4) ile Anadolu Üniversitesi takip etmektedir. En fazla tez sayısına sahip olan Gazi Üniversitesinde dijital okuryazarlık alanında yalnızca yüksek lisans düzeyinde çalışma hazırlandığı görülmektedir. Bu durum Çanakkale Onsekiz Mart, Fırat, Eskişehir Osmangazi, Bahçeşehir, Ondokuz Mayıs, Atatürk, Necmettin Erbakan Üniversiteleri için de geçerlidir. Bununla beraber Mersin, Marmara ve Anadolu Üniversitelerinde hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde çalışmalar hazırlanmıştır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin enstitülere göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

Enstitü	Lisansüstü Tezler		Toplam	
	Yüksek Lisans	Doktora	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	54	3	57	%43,8
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	27	1	28	%21,5
Sosyal Bilimler Enstitüsü	23	4	27	%20,7
Fen Bilimleri Enstitüsü	12	-	12	%9,2
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	4	1	5	%3,8
Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü	1	-	1	%0,7

Toplam	121	9	130	%100
---------------	------------	----------	------------	-------------

Tablo 4 incelendiğinde dijital okuryazarlık alanında en fazla çalışmanın %43,8 (f=57) oran ile Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. Eğitim Bilimleri Enstitüsünü %21,5 (f=28) oran ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü¹ ve %20,7 (f=27) oran ile Sosyal Bilimler Enstitüsü takip etmektedir. Bununla beraber çalışmaların geri kalanı %9,2 (f=12) oran ile Fen Bilimleri Enstitüsünde, %3,8 (f=5) oran ile Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %0,7 (f=1) oran ile ise Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsünde kaleme alınmıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımları

Ana Bilim Dalı	Lisansüstü Tezler		Toplam	
	Yüksek Lisans	Doktora	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı	21	2	23	%17,6
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	19	1	20	%15,3
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	16	-	16	%12,3

¹ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü 19.04.2018 tarihinde resmi gazetede yayınlanan “Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü çatısı altında birleştirilmeye başlanmıştır.

Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı	11	-	11	%8,4
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	10	-	10	%7,6
Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı	5	-	5	%3,8
İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı	3	-	3	%2,3
İşletme Ana Bilim Dalı	3	-	3	%2,3
Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı	3	-	3	%2,3
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	3	-	3	%2,3
Bankacılık ve Finans Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	1	1	2	%1,5
Hemşirelikte Öğretim Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
İlköğretim Ana Bilim Dalı	2	-	2	%1,5
Gazetecilik Ana Bilim Dalı	1	1	2	%1,5

İnsan Kaynakları Yönetimi ve Liderlik Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Evde Hasta Bakım Hemşireliği Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Strateji Bilimi Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Hemşirelik Ana Bilim Dalı	1	-	1	%0,7
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı	-	1	1	%0,7
Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı	-	1	1	%0,7
Reklamcılık Ana Bilim Dalı	-	1	1	%0,7
İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı	-	1	1	%0,7
Toplam	121	9	130	%100

Tablo 5 incelendiğinde dijital okuryazarlık alanında en fazla çalışmanın %17,6 (f=23) ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlandığı görülmektedir. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalını %15,3 (f=20) ile Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, %12,3 (f=16) ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, %8,4 (f=11) ile Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı, %7,6 (f=10) ile Temel Eğitim Ana Bilim Dalı takip etmektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin hedef kitesine göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin hedef kitesine göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 6’de sunulmuştur.

Tablo 6: Tezlerin Hedef Kitesine Göre Dağılımları

Hedef Kitle	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğretmen (İlköğretim)	36	%22,5
Öğretmen Adayı	26	%16,25
Öğretmen (Ortaöğretim)	18	%11,25
Öğrenci (Yükseköğretim) ²	18	%11,25
Öğrenci (İlköğretim)	15	%9,3
Öğrenci (Ortaöğretim)	8	%5
Öğretmen (Okul Öncesi)	6	%3,7
Akademik Personel	6	%3,7
Vatandaş	5	%3,1
Ebeveyn	3	%1,8
Doküman (Öğretim Programları)	3	%1,8
Doküman (Ders Kitapları)	3	%1,8
Sağlık Çalışanı	2	%1,2
Girişimci	1	%0,6
Yükseköğretim Mezun	1	%0,6
Yükseköğretim İdari Personel	1	%0,6

² Tezlerin hedef kitesi olarak belirtilen yükseköğretim öğrencileri öğretmen adaylarını kapsamamaktadır. İlgili tabloda yükseköğretim öğrencileri ve öğretmen adayları ayrı başlıklar altında ele alınmış olup “Öğrenci (Yükseköğretim)” başlığı Eğitim Fakültesi dışında öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır.

Doküman (Öğretmen Kılavuzu)	1	%0,6
Doküman (Akademik Çalışmalar)	1	%0,6
Nüfus Müdürlüğü Çalışanları	1	%0,6
Muhasebe Meslek Mensupları	1	%0,6
Hasta ve Hasta Yakınları	1	%0,6
Havacılık Sektörü Çalışanları	1	%0,6
Üniversite Çalışanları	1	%0,6
Öğretmen (Kademe Belirtilmemiş)	1	%0,6
Toplam	160	%100

Tablo 6 incelendiğinde dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin hedef kitesini en fazla %22,5 (f=36) oranla ilköğretim kademesindeki öğretmenler oluşturmaktadır. İlköğretim kademesindeki öğretmenleri %16,25 (f=26) oranla öğretmen adayları, %11,25 (f=18) oranla ortaöğretim kademesindeki öğretmenler, %11,25 (f=18) oranla yükseköğretim kademesindeki öğrenciler takip etmektedir. Bununla beraber, %9,3 (f=15) oranla ilköğretim kademesindeki öğrenciler ile %5 (f=8) oranla ortaöğretim kademesindeki öğrenciler tezlerin hedef kitlelerindedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemleri açısından yıllara göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin araştırma yöntemleri açısından yıllara göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Tezlerin Araştırma Yöntemleri Açısından Yıllara Göre Dağılımları

Yıllar	Nitel		Nicel		Karma		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2015	0	0	1	1,1	0	0	1	0,7
2017	0	0	1	1,1	0	0	1	0,7

2018	1	8,3	1	1,1	1	3,8	3	2,3
2019	4	33,3	8	8,6	3	11,5	15	11,5
2020	1	8,3	5	5,4	2	7,6	8	6,1
2021	1	8,3	13	14,1	2	7,6	16	12,3
2022	3	25	28	30,4	5	19,2	36	27,6
2023	2	16,6	24	26	10	38,4	36	27,6
2024	0	0	11	11,9	3	11,5	14	10,7
Toplam	12	100	92	100	26	100	130	100

Tablo 7 incelendiğinde nitel araştırma yöntemlerinin %33,3 (f=4) oran ile en çok 2019 yılında kullanıldığı, nicel araştırma yöntemlerinin %30,4 (f=28) oran ile en çok 2022 yılında kullanıldığı, karma araştırma yöntemlerinin ise %38,4 (f=10) oran ile en çok 2023 yılında kullanıldığı görülmektedir. Bununla beraber, 2015 ve 2017 yıllarında hazırlanan lisansüstü tezlerde nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanılmadığı görülmektedir. Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin genel eğilimine bakıldığında ise nicel araştırma yöntemlerinin %70,7 (f=92) oran ile en fazla tercih edilen yöntem biçimi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma modellerine göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin araştırma modellerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Tezlerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımları

Araştırma Modeli	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlişkisel Tarama	36	%26,8
Tarama	12	%8,9
Betimsel Tarama	11	%8,2
Açıklayıcı Sıralı	8	%5,9
Yarı Deneysel	7	%5,2
Anket	7	%5,2

Durum Çalışması	6	%4,4
Yakınsayan Paralel	5	%3,7
Betimsel Tarama ve İlişkisel Tarama	4	%2,9
Korelasyon Araştırma Modeli	4	%2,9
Kesitsel Tarama ve İlişkisel Araştırma	3	%2,2
Çeşitleme	3	%2,2
Tanımlayıcı	3	%2,2
Kesitsel Tarama	3	%2,2
Tanımlayıcı Kesitsel	2	%1,4
Alan Araştırması	2	%1,4
Doküman Analizi	2	%1,4
Ölçek Geliştirme	2	%1,4
Açıklayıcı Karma	2	%1,4
Müdahale	2	%1,4
Keşfedici Araştırma	1	%0,7
Keşfedici Ardışık	1	%0,7
Anlatı Araştırmaları	1	%0,7
İç İçe Karma	1	%0,7
Odak Grup Tartışması	1	%0,7
Gömülü	1	%0,7
Fenomenolojik Araştırma	1	%0,7
Betimsel Analiz	1	%0,7
Model Belirtilmemiş	2	%1,4
Toplam	134	%100

Tablo 8 incelendiğinde dijital okuryazarlık alanında hazırlanmış olan tezler en fazla %26,8 (f=36) oran ile ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelini %8,9 (f=12) oran ile tarama modeli, %8,2 (f=11) oran ile betimsel tarama modeli, %5,9 (f=8) açıklayıcı sıralı model takip etmektedir. Bununla beraber tablodan hareketle tezlerin çoğunlukla nicel araştırma modellerinden hareketle kaleme alındığı söylenebilir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ölçek	114	%40,2
Demografik Bilgi Formu	68	%24
Anket	36	%12,7
Görüşme	36	%12,7
Başarı Testi	8	%2,8
Ölçek Geliştirme	4	%1,4
Doküman	3	%1,8
Gözlem	2	%0,7
Envanter	2	%0,7
Beceri Testi	1	%0,3
İçerik Değerlendirme Formu	1	%0,3
Araştırmacı Günlüğü	1	%0,3
Öğretmen Günlüğü	1	%0,3
Öğretmen Adayı Günlüğü	1	%0,3
Akran Değerlendirme Formu	1	%0,3
Yeterlilik Testi	1	%0,3
Rubrik	1	%0,3
Hedefe Dayalı Senaryolar	1	%0,3
Soru Analizi	1	%0,3
Toplam	283	%100

Tablo 9 incelendiğinde tezlerde en fazla kullanılan veri toplama aracının %40,2 (f=114) oran ile ölçek olduğu görülmektedir. Ölçeği %24 (f=68) oran ile demografik bilgi formu, %12,7 (f=36) oran ile anket, %12,7 (f=36) oran ile görüşme, %2,8 (f=8) oran ile başarı testi veri toplama araçları takip etmektedir.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımları

Veri Analiz Tekniği	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cronbach Alpha (α) iç tutarlılık değerleri	111	%9,7
Betimsel İstatistikler	104	%9,1
SPSS	93	%8,1
T-testi	89	%7,2
ANOVA	81	%7,1
Çarpıklık(Skewness) ve Basıklık(Kurtosis) Katsayıları	68	%5,9
Pearson Korelasyon Analizi	56	%4,9
Kolmogorov–Smirnov Testi	44	%3,8
Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)	42	%3,6
Doğrulamalı faktör analizi (DFA)	40	%3,5
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Testi ve Bartlett Küresellik Testi	35	%3
Tukey Testi	32	%2,8
Regresyon analizi	31	%2,7
Mann Whitney U Testi	29	%2,5
İçerik Analizi	28	%2,4
Kruskal Wallis H Testi	26	%2,2
Levene Testi	26	%2,2
Shapiro-Wilk Testi	23	%2
Betimsel Analiz	15	%1,3
LSD testi	14	%1,2
Spearman Korelasyon Analizi	11	%0,9
“Scheffe” Testi	10	%0,8

AMOS	8	%0,7
İstatistik Paket programı (İsim Belirtilmemiş)	7	%0,7
Games Howell Testi	7	%0,7
Histogram Grafikleri	7	%0,7
Ki kare testi	6	%0,5
Korelasyon Analizi (İsim Belirtilmemiş)	6	%0,5
LISREL	5	%0,4
Faktör Analizi (İsim Belirtilmemiş)	4	%0,3
Wilcoxon işaretli sıralar testi	4	%0,3
ANCOVA	4	%0,3
Bonferroni Testi	4	%0,3
Tamhane Testi	4	%0,3
Kuder-Richardson-20 (KR-20) katsayısı	3	%0,2
Nvivo	3	%0,2
Tematik Analiz	3	%0,2
Browne-Forsythe Testi	3	%0,2
Gabriel Testi	3	%0,2
Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM)	3	%0,2
Microsoft Office	3	%0,2
SmartPLS	2	%0,1
Variance Inflation Factor (VIF) katsayıları	2	%0,1
Dunnett's testi	2	%0,1
Welch Testi	2	%0,1
Cohen's Kappa analysis	2	%0,1
En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi (PLS-SEM)	2	%0,1
Q-Q Plot Grafiği	2	%0,1
R vers. 2.15.3 programı	1	%0,08
MAXQDA	1	%0,08
JAMOVI	1	%0,08
MANOVA	1	%0,08

Birleşik Güvenilirlik değerleri	1	%0,08
Heterotrait-Monotrait (HTMT) oranları	1	%0,08
İki Adımlı Küme (Two-Step Cluster) Analizi	1	%0,08
Doğrulatory Yol (Path) Analizi	1	%0,08
Anlatı Analizi	1	%0,08
Söylem Analizi	1	%0,08
Tekil Analiz	1	%0,08
Betimsel Fenomoloji	1	%0,08
Kanonik korelasyon katsayısı	1	%0,08
Homojenlik Testi	1	%0,08
Cohen's d etki büyüklüğü	1	%0,08
Box'in M testi	1	%0,08
modifikasyon indeksleri	1	%0,08
Fisher-Freeman-Halton exact test	1	%0,08
Fisher's exact test	1	%0,08
normal dağılım eğrileri	1	%0,08
Yüzde Pasta Grafiği	1	%0,08
P-P plot grafiği	1	%0,08
Kendall's tau-b ilişki analizi	1	%0,08
Mardia test katsayısı	1	%0,08
Guttman Split Half testi	1	%0,08
Mahalanobis uzaklığı	1	%0,08
Durbin-Watson katsayısı	1	%0,08
Normallik Testi (İsim Belirtilmemiş)	1	%0,08
Kappa inter-rater reliability test	1	%0,08
Toplam	1138	%100

Tablo 10 incelendiğinde tezlerde en fazla tercih edilen veri analiz tekniğinin %9,7 (f=111) ile Cronbach Alpha (α) iç tutarlılık değerleri olduğu görülmektedir. Cronbach Alpha'yı %9,1 (f=104) ile betimsel istatistikler, %8,1 (f=93) ile SPSS paket programı, %7,2 (f=89) ile t-testi, %7,1 (f=81) ile ANOVA takip etmektedir.

4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin ele aldıkları konulara göre dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin ele aldıkları konulara göre dağılımlarına ilişkin bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Tezlerin Ele Aldıkları Konulara Göre Dağılımları

Tez Konusu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Dijital okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi	25	%19,2
Dijital okuryazarlık düzeyi ile uzaktan eğitime ilişkin tutum arasındaki ilişki	8	%6,1
Dijital öykülemenin çeşitli değişkenler üzerindeki etkisi (21. yüzyıl becerileri, akademik başarı, okuduğunu anlama, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık becerisi, öz yeterlilik algısı)	6	%4,6
Bilgi iletişim teknolojileri ve dijital okuryazarlık	6	%4,6
Web 2.0 araçlarının kullanım yetkinliği ile dijital okuryazarlık becerisi	5	%4
Dijital okuryazarlık becerisine yönelik görüşler	5	%4
Bilgi güvenliği farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişki	4	%3,1
Dijital okuryazarlık ile kişisel siber güvenliği sağlama durumları	4	%3,1
Web 2.0 araçlarıyla donatılmış öğretimin sosyal medya kullanım durumuna, motivasyona, başarıya, dijital okuryazarlık düzeyine ve eleştirel düşünme becerisine etkisi	3	%2,3
Dijital okuryazarlık düzeyi ile 21. yy. becerilerine yönelik yeterlilik algıları	3	%2,3
Dijital okuryazarlık düzeyi ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki	3	%2,3
Dijital okuryazarlık bağlamında ders kitapları	3	%2,3
Uzaktan eğitim sürecindeki dijital okuryazarlık	2	%1,5
Dijital okuryazarlık düzeyi ve çevrim içi öğretim öz yeterlilik arasındaki ilişki	2	%1,5
Dijital okuryazarlık düzeyi ile eleştirel düşünme düzeyi arasındaki ilişki	2	%1,5
Dijital liderlik, dijital okuryazarlık yeterlilikleri ile bireysel yenilikçilikler arasındaki ilişki	2	%1,5
Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki	2	%1,5

Dijital okuryazarlık düzeyinin iş tatminine etkisi	2	%1,5
Dijital okuryazarlık ölçeğinin geliştirilmesi	2	%1,5
Dijital okuryazarlık düzeyi ile sınıf yönetimi becerisi arasındaki ilişki	2	%1,5
Dijital okuryazarlık düzeyi ile dijital vatandaşlık düzeyi arasındaki ilişki	2	%1,5
Sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişki	2	%1,5
Dil öğretiminde dijital okuryazarlık	2	%1,5
Dijital okuryazarlık düzeyleri ile öznel iyi oluş arasındaki ilişki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık yeterliliği ile teknolojik pedagojik alan bilgisi arasındaki ilişki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık düzeyinin bilgi sistemlerine yönelik davranışsal niyet üzerindeki etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık, dijital ortamdaki ahlaki değerlere dönük algılar ve siber zorbalık düzeyleri	1	%0,7
Finansal okuryazarlık ve dijital okuryazarlık düzeyinin kripto para yatırımlarına etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık algısının demografik özellikler yönünden değerlendirilmesi	1	%0,7
Sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık düzeyinin aşı karşıtlığı üzerine etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık ve sosyal medya bağımlılık düzeyinin mesleki bilgi edinimine etkisi	1	%0,7
Sosyal medya bağımlılığı ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık düzeyi ile yardımcı teknolojilere yönelik tutumların incelenmesi	1	%0,7
21. yüzyıl dijital okuryazarlık becerileri ölçeğinin geliştirilmesi	1	%0,7
Matematiksel okuryazarlık özyeterlik, evrensel fen okuryazarlık ve dijital okuryazarlık öz-yeterliliği arasındaki ilişki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık düzeyleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasındaki ilişki	1	%0,7
Teknolojik liderlik davranışı ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri	1	%0,7
Dijital okuryazarlık ve TPAB düzeyleri arasındaki ilişki	1	%0,7
SAMR modeli kullanımının akademik başarı ve dijital okuryazarlık düzeyine etkisi	1	%0,7
E-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımı üzerine etkisinde dijital okuryazarlığın aracılık rolü	1	%0,7

Eđitim biliřim ađına iliřkin tutum ile dijital okuryazarlık dűzeyi arasındaki iliřki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık dűzeyi ile ۆđrenme stilleri arasındaki iliřki	1	%0,7
Dijital okuryazarlık becerisini artırmaya yۆnelik etkinliklerin yeterlik, tutum ve ۆz-yeterlik inançlarına etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık becerilerinin dijital girişimcilik eğilimlerine etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlığın e-sağlık okuryazarlığına etkisinde siberkondri ciddiyetinin aracı rolű	1	%0,7
Dijital okuryazarlık, ۆđrenme-ۆđretme anlayışı ve epistemolojik inançlar ile STEM tutumu arasındaki ilişki	1	%0,7
Yaşam boyu ۆđrenmenin, bilgi okuryazarlığı ve dijital okuryazarlığa etkisi	1	%0,7
Arařtırma okuryazarlık becerisi ile dijital okuryazarlık dűzeyi arasındaki iliřki	1	%0,7
Öz yۆnetimli ۆđrenme becerisinin yorumlanmasında biliř ۆtesi farkındalık ve dijital okuryazarlık dűzeyinin rolű	1	%0,7
Yenilikçi davranış yoluyla akademik başarıların desteklenmesinde yaratıcı ۆz yeterlik ile dijital okuryazarlığın etkisi	1	%0,7
Hedefe dayalı senaryolarla dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması	1	%0,7
Dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin gűnlük yařama yansımaları	1	%0,7
Ters yűz ۆđrenme yaklařımının dijital okuryazarlık űzerindeki etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık programının bebeklerde dijital bağımlılık eğilimine ve ebeveynlerde dijital tűkenmiřliđe etkisi	1	%0,7
Dijital okuryazarlık dűzeyinin internet reklamlarına yۆnelik inançla iliřkisinin incelenmesi	1	%0,7
Dijital okuryazarlığın műzik eđitimindeki yeri ve ۆnemi	1	%0,7
Toplam	130	%100

Tablo 11 incelendiđinde tezler en fazla %19,2 (f=25) oran ile dijital okuryazarlık dűzeyinin belirlenmesi konusunda ele alınmıřtır. Bu konuyu %6,1 (f=8) ile dijital okuryazarlık dűzeyi ile uzaktan eđitime iliřkin tutum arasındaki iliřki, %4,6 (f=6) ile dijital ۆykűlemenin çeřitli deđiřkenler űzerindeki etkisi (21. yűzyıl becerileri, akademik bařarı, okuduđunu anlama, eleřtirel dűřűnme, dijital okuryazarlık becerisi, ۆz yeterlilik algısı) ve %4,6 (f=6) ile bilgi iletiřim teknolojileri ve dijital okuryazarlık isimli konular takip etmektedir.

4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmamın on ikinci alt problemini “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin bulgularının kronolojik olarak dağılımları nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Tezlerin yıllara göre ortaya koyduğu bulgulardan hareketle elde edilen bilgiler aşağıda sunulmuştur.

2015 yılı öncesinde dijital okuryazarlık bağlamında makale düzeyinde çalışmaların kaleme alındığı görülmüştür. Makale düzeyinde kaleme alınan çalışmalar, öğretmenlerin bilgi teknoloji okuryazarlık düzeyleri, yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık, öğretmenlerin ekrandan okuma seçimleri, ekrandan okumalar yapmanın öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerine etkisi, dijital ebeveynlik gibi konular etrafında şekillenmiştir. Fakat dijital ebeveynliğe yönelik çalışmalar kavramı kuramsal bir bakış açısıyla ele alarak tanımlamış ve dijital ebeveynlerin alması gereken önlemler üzerinde durmuştur. Bu bakımdan 2015 yılında anne babaların kendileri ile çocuklarının dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşlerine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Anne babaların çocukları ile kendilerinin dijital okuryazarlıklarına ilişkin görüşlerinin ortaya konulması bağlamında nicel araştırma yöntemi kullanılarak meydana getirilen çalışmada, dijital okuryazarlık ile ilgili farkındalık, bağlamsal kullanım, dijital kimlik yönetimi, temel araç ve ortam bilgisi yeterlik alanlarında anne ve babalar kendilerini çok yeterli bulmuşlardır. Çocuklarının dijital okuryazarlıklarını ise aynı yeterlilik alanlarından hareketle orta düzeyde gördüklerini ifade etmişlerdir.

2017 yılı öncesinde velilerin dijital okuryazarlık yeterlilik algılarının ölçüldüğü herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır.

İlgili yılda ilkökul öğretmenleri ve velilerin kendileri ile velilerin çocuklarına ilişkin dijital okuryazarlık yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemi kullanılarak meydana getirilen çalışmada, dijital okuryazar olmak açısından ilkökul öğretmenleri kendilerini çok yeterli bulmuşlardır. Kişisel bilgisayarı olan ve internet bağlantı problemi olmayan ilkökul öğretmenlerinin kendilerini dijital okuryazarlık bağlamında daha yeterli hissettikleri bulunmuştur. Araştırmanın bulgularından hareketle velilerin de dijital okuryazar olmak noktasında kendilerini çok

yeterli buldukları ifade edilmiştir. Kişisel bilgisayara sahip olan velilerin kendilerini daha yeterli hissettikleri bulgusuna erişilmiştir. Bununla beraber çalışmada velilerin dijital okuryazarlık bağlamında çocuklarını orta yeterlilikte gördükleri ortaya konulmuştur.

2018 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 3 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmalar nitel, nicel ve karma araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre, dijital hikâye anlatım atölyesinde yaşlıların dijital okuryazarlık deneyimlerinin incelenmesi, dijital okuryazarlık ile sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişkinin belirlenmesi, BÖTE öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi şeklindedir. Yaşlıların dijital okuryazarlık deneyimleri; teknik (bilgisayar açma, fare, klavye kullanımı vb.) ve bilişsel (dijital içeriği değerlendirme, uygun yazılım programlarını seçerek görevi yerine getirme) boyutlar çerçevesinde iki başlık altında incelenmiştir. Dijital okuryazarlık bağlamında teknik boyutta yaşlıların çoğunlukla yardıma ihtiyaç duydukları, bilişsel boyutta ise yaşlılarının yarısının yeterli beceriye sahip olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, dijital okuryazarlık ile sağlık okuryazarlığı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde ilişkinin var olduğu, BÖTE öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyinin yüksek seviyede olduğu çalışmaların bulgularından hareketle ifade edilebilir.

2019 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 15 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 4 tanesi nitel araştırma yöntemi, 8 tanesi nicel araştırma yöntemi, 3 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre gruplandırıldığında; en fazla çalışma öğretmen, öğretmen adayı ve üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla ardından öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığa ilişkin görüşlerinin incelenmesi, lise öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi, ters yüz öğrenmenin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dil becerileri ile dijital okuryazarlık üzerine etkilerinin ve öğrenme ortamlarına yönelik davranışlarının araştırılması, 5E modeline uygun web 2.0 uygulamaları ile gerçekleştirilen fen bilimleri öğretiminin öğrenci başarısına, motivasyonuna, tutumuna

ve dijital okuryazarlığına etkisinin incelenmesi, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük yaşama yansımaları açısından incelenmesi, hedefe dayalı senaryolarla dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması, temel eğitim programları ve ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında incelenmesi, hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlarıyla birbirinden bağımsız birer farklı çalışma kaleme alınmıştır.

2019 yılında gerçekleştirilen araştırmaların bulgularından hareketle öğretmen, öğretmen adayı ve yükseköğretim öğrencilerinin dijital okuryazarlık seviyelerinin yüksek seviyede bulunduğu ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile ilişkisinin incelendiği iki farklı çalışmada da öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, çalışmaların birinde öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, bir diğerinde ise kısmen yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Yaşam boyu eğilimlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile ilişkisine yönelik ise bir çalışmanın bulgularında, yaşam boyu öğrenme ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığına dikkat çekilmiştir. Bir diğer çalışmada ise konuya yönelik doğrusal yönde, pozitif, orta düzeyde bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Bu çalışmanın bulgularından hareketle, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri arttıkça dijital okuryazarlık düzeylerinin de arttığı ifade edilebilir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığa ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığa yönelik bilgi sahibi oldukları, bilişim teknolojilerini bilinçli bir biçimde kullanma, dijital materyalleri okuma, bilgi toplama ve analiz etme gibi dijital okuryazarlık ile ilişkili konularda kendilerinin iyi olduklarını düşündükleri bulunmuştur.

Lise öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda dijital okuryazarlık konusunda bilinçlenmeler yaşandıkça bilgi güvenliğindeki mahremiyete daha fazla önem verildiği ortaya konulmuştur.

Ters yüz öğrenmenin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dil becerileri ile dijital okuryazarlık üzerine etkilerinin ve öğrenme ortamlarına yönelik davranışlarının araştırıldığı çalışmada, bu modelin öğrencilerin dijital okuryazarlık ve dil becerilerine katkı sağladığı, dinamik bir ortamda aktif öğrenmeyi teşvik ettiği bulunmuştur.

5E modeline uygun web 2.0 uygulamaları ile gerçekleştirilen fen bilimleri öğretiminin öğrenci başarısına, motivasyonuna, tutumuna ve dijital okuryazarlığına etkisinin incelendiği çalışmada, fen bilimleri öğretiminde web 2.0 uygulamalarının kullanımının tercih edilmesinin öğrencilerin akademik başarısına, motivasyonuna olumlu anlamda etki ettiği fakat öğrencilerin derse yönelik tutumları ve dijital okuryazarlıkları üzerinde bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük yaşama yansımalarının incelendiği çalışmada, öğretmen adayları dersi uzaktan aldıklarını ve bu anlamda derse yönelik sürecin verimli geçmediğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber dersin içerdiği “sosyal medya, arama motorları, geleceğin teknolojileri” konularında kendilerinin de fikir sahibi olduğunu ve bu konuların günlük yaşamla bağlantılı olduklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda dersin ele alacağı konular güncel, faydalı ve günlük hayatta kullanılabilir oldukça o oranda dersten istifade edilmektedir.

Hedefe dayalı senaryolarla dijital okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılmasının hedeflendiği çalışmada, dijital okuryazarlık becerisi ile ilişkili (örneğin; e-posta alma, profil yönetebilme, e-posta gönderme gibi) hedefe dayalı senaryoların öğrencilerin dijital okuryazarlık seviyelerinin artmasında olumlu katkı sağladığı bulgusuna erişilmiştir.

Temel eğitim programları ve ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında incelemeye alındığı çalışmada, Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Hayat Bilgisi derslerine yönelik 5 öğretim programı ve ilgili derslere yönelik ilkökul ve ortaokul kademelerinde okutulan 29 ders kitabı incelenmiştir. İncelemelerden elde edilen bulgulara göre, öğretim programları bağlam, kazanım ve eğitim durumları boyutlarında dijital okuryazarlık bağlamında yeterli bulunmamıştır. Bununla beraber öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme boyutunda dijital okuryazarlığa

yönelik veri elde edilememiş ve programların bağlam, kazanım, eğitim durumları, ölçme ve değerlendirme boyutlarında birbiri ile ilişki ve destekleyici bir biçimde oluşturulmadığı ifade edilmiştir. Dijital okuryazarlık bağlamında ders kitaplarından elde edilen bulgulara göre ise, diğer ders kitapları ile karşılaştırıldığında Sosyal Bilgiler ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerisini ele alma konusunda daha iyi durumda olduğu bulunmuştur. Bununla beraber ilgili beceriye Sosyal Bilgiler ders kitaplarından sonra Türkçe ders kitaplarında en fazla değinildiği ifade edilmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının orta düzeyde, sağlık okuryazarlığı seviyelerinin yetersiz, dijital sağlık okuryazarlık seviyelerinin ise orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda internet kullanan öğrencilerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin kullanmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmış, e-sağlık okuryazarlığının öğrencilerin sağlık davranışlarını (uyku, egzersiz gibi) olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

2020 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 8 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 1 tanesi nitel araştırma yöntemi, 5 tanesi nicel araştırma yöntemi, 2 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre, ortaöğretim öğrencilerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, toplumsal eşitsizlik ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi, dijital okuryazarlık hakkında lise öğrencilerinin kendilerine ve anne-babalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin ve bu becerilerin eğitim ortamına entegrasyonunun dijital araçların kullanıma ve faydalarına odaklanılarak incelenmesi, dijital okuryazarlığın finansal okuryazarlık üzerine etkisi, dijital yetkinlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık: ölçek geliştirme çalışması, dijital öykü uygulamalarının Türkçe öğretmen adaylarının akademik başarılarına, dijital okuryazarlık ve Türkçe öğretimi öz yeterlik algılarına etkisinin incelenmesi şeklinde sıralanabilir.

Ortaöğretim öğrencilerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla kaleme alınan çalışmada, öğrencilerin dijital

vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, öğrencilerin dijital vatandaşlık ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin dijital vatandaşlık düzeyleri arttıkça dijital okuryazarlık becerilerinde de artış gözlenmiştir.

Toplumsal eşitsizlik ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla kaleme alınan çalışma lise öğrencileri ile yürütülmüştür. Farklı sosyal tabakaya mensup katılımcılar ile gerçekleştirilen çalışmada, sosyal tabakalaşmanın dijital okuryazarlığı etkilediği belirlenmiştir.

Dijital okuryazarlık hakkında lise öğrencilerinin kendilerine ve anne-babalarına yönelik görüşlerinin belirlendiği çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerini çok yeterli gördükleri, anne babalarının dijital okuryazarlık düzeylerini ise orta yeterli gördükleri saptanmıştır.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlıklarının çok yeterli olduğu bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin ve bu becerilerin eğitim ortamına entegrasyonunun incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığın değerlendirme ve iletişim kurma unsurlarından yoksun oldukları fakat dijital becerileri ile teknolojiyi eğitim ortamına entegre etme yaklaşımları arasında yakından bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Dijital okuryazarlığın finansal okuryazarlık üzerine etkisinin incelendiği çalışmada, dijital okuryazarlığın finansal okuryazarlığı doğrudan değil fakat dolaylı olarak etkilediği saptanmıştır.

Dijital yetkinlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık ölçeğinin geliştirildiği çalışmada, 29 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan bir dijital okuryazarlık ölçeği geliştirilmiş, ölçeğin güvenirlik ve geçerlilikleri test edilip onaylanmıştır. Ardından ölçek, üniversite öğrencilerine ve mezunlarına uygulanmıştır. Uygulamadan elde edilen bulgulardan birkaçı ise erkeklerin dijital okuryazarlıklarının ve dijital teknolojileri takip etme eğilimlerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu, lisans mezunlarının ve yüksek lisans öğrencilerinin dijital okuryazarlıklarının lisans öğrencilerine nazaran daha yüksek olduğu şeklindedir.

Dijital öykü uygulamalarının Türkçe öğretmen adaylarının akademik başarılarına, dijital okuryazarlık ve Türkçe öğretimi öz yeterlik algılarına etkisinin incelendiği çalışmada, dijital öykü uygulaması geliştiren öğretmen adaylarının akademik başarılarında yüksek ve anlamlı bir etki gözlenmiş, bu uygulamaların öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık öz yeterliliği ve Türkçe öğretimi öz yeterlilik algılarını arttırdığı saptanmıştır.

2021 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 16 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 1 tanesi nitel araştırma yöntemi, 13 tanesi nicel araştırma yöntemi, 2 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre gruplandırıldığında; en fazla çalışma ortaokul öğrencilerinin, öğretmen adaylarının, akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla ardından öğretmenlerin ve üniversitede görev yapan idari personellerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla ve öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlilik algıları, yaratıcı öz yeterlilikleri ve dijital okuryazarlık düzeylerinin akademik başarıya etkisinin incelenmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlilik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile araştırma okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, öğretmen adaylarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin yordanmasında bilişötesi farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin rolünün incelenmesi, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerisine yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi, bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yeterliliği ile dijital okuryazarlık seviyelerinin pandemi dönemi sonrası öneminin incelenmesi, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile web ortamında bilgi arama ve yorumlama stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, öğretmen adaylarının oluşturdukları dijital öykülerin değerlendirilmesi, dijital okuryazarlıkları ve görüşlerinin incelenmesi, öğretmen adaylarının sosyal medyada yayılan sahte haberlere karşı farkındalıklarını artırmak amaçlarıyla ise birer farklı çalışma kaleme alınmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin, öğretmen adaylarının, akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelendiği çalışmalarda, ortaokul öğrencilerinin, öğretmen adaylarının, akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek seviyede olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin ve üniversitede görev yapan idari personellerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çok üst düzeyde, dijital okuryazarlık düzeylerinin ise üst düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Bir diğer çalışmada ise idari personellerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı yönde bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlilik algıları, yaratıcı öz yeterlilikleri ve dijital okuryazarlık düzeylerinin akademik başarıya etkisinin incelendiği çalışmalarda, öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlilik algılarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlilik algıları ve yaratıcı öz yeterlilikleri ile birlikte dijital okuryazarlık seviyeleri artış gösterdikçe akademik başarılarının da artış gösterdiği saptanmıştır.

Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlendiği çalışmada, öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla beraber dijital vatandaşlık ile dijital okuryazarlık düzeyi arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlilik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve dijital okuryazarlık düzeyleri yüksek düzeyde bulunmuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin 21. Yüzyıl yeterlilik algıları ile dijital okuryazarlık düzeylerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Bu bağlamda öğretmenlerin yeterlilik algıları arttıkça dijital okuryazarlık düzeyleri de artmakta olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile araştırma okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ve araştırma okuryazarlık becerilerinin iyi düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile araştırma okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri yükseldikçe araştırma okuryazarlık becerileri de yükselmekte olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin yordanmasında bilişötesi farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin rolünün incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin, bilişötesi farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının bilişötesi farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeyleri yükseldikçe öz yönetimli öğrenme becerileri de yükselmekte olduğu saptanmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerisine yönelik öz yeterlilik becerilerinin çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, yaş, kişisel bilgisayara sahip olma, sosyal ağ kullanma gibi) incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerisine yönelik öz yeterlilik becerileri yüksek seviyede bulunmuştur.

Havacılık sektörü çalışanlarının bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yeterliliği ile dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlendiği çalışmada, havacılık sektörü çalışanlarının bilgi iletişim kullanım yeterliliği ile dijital okuryazarlık seviyeleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda çalışanların bilgi iletişim kullanım yeterlilikleri arttıkça dijital okuryazarlık seviyelerinin de arttığı ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile web ortamında bilgi arama ve yorumlama stratejileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile web ortamında bilgi arama ve yorumlama stratejileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının oluşturdukları dijital öykülerin değerlendirilmesi, dijital okuryazarlıkları ve görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının oluşturmuş oldukları öyküler nitelikli bulunmuştur. Bununla birlikte dijital öykü oluşturan öğretmen adayları, sürecin dijital okuryazarlık becerilerine olumlu yönde katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının sosyal medyada yayılan sahte haberlere karşı farkındalıklarını artırmak adına gerçekleştirilen çalışmada, medya okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı bağlamında öğretmen adaylarına teoride ve pratikte yararlanacakları bilgiler sunulmuştur. Sunulan bilgiler ışığında öğretmen adaylarının eleştirel medya okuryazarlık becerilerinde gelişme kaydedildiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının çevrimiçi bilgileri kontrol etme becerilerinin de geliştiği saptanmıştır.

2022 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 36 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 3 tanesi nitel araştırma yöntemi, 28 tanesi nicel araştırma yöntemi, 5 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür.

Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre gruplandırıldığında, en fazla çalışma ortaokul öğrencilerinin, ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin, üniversite öğrencilerinin ve akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi, ardından uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve dijital öykü kullanımının çeşitli değişkenler (21. yüzyıl becerileri, akademik başarı, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık becerisi) üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçları doğrultusunda kaleme alınmıştır. Bu konulara ek olarak 2022 yılında, müzik eğitiminde görev yapan akademisyenlerin dijital okuryazarlık yeterliliklerinin ve müzik eğitiminde dijital okuryazarlığın öneminin incelenmesi, web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli fen öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarına, dijital okuryazarlık düzeylerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile eğitim bilişim ağı (EBA)'na yönelik tutumları arasındaki ilişki, dijital okuryazarlık öz-yeterlik ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması, ilköğretim öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgileri ile dijital okuryazarlık yeterlilikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, ortaokul

öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, dijital okuryazarlık becerisini artırmaya yönelik etkinliklerin öğretmeni adaylarının yeterlik, tutum ve öz-yeterlik inançlarına etkisinin incelenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Türkçe öğretmenlerinin dijital okuryazarlık yeterlik algılarının değerlendirilmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Türkçe eğitiminde dijital okuryazarlık, dijital okuryazarlık bağlamında ortaokul Türkçe ders kitapları, girişimcilik eğitimi, dijital okuryazarlık becerileri ve bireysel yenilikçiliğin açık öğretim turizm öğrencilerinin dijital girişimcilik eğilimlerine etkisi, üniversite öğrencilerinin 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, İngilizce öğretmenlerinin görüşlerine göre yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde dijital okuryazarlığın rolünün belirlenmesi, bireylerde dijital okuryazarlığın e-sağlık okuryazarlığına etkisinde siberkondri ciddiyetinin aracı rolünün belirlenmesi, 7. sınıf öğrencilerinin stem tutumları ile dijital okuryazarlıkları, öğrenme-öğretme anlayışları ve epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Türkçe öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi, dijital okuryazarlık ve internet reklamcılığı üzerine bir alan araştırması, postmodern tüketim kültüründe Z Kuşağı üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık alışkanlıkları sorunu, dijital okuryazarlık ve mahremiyet bağlamında kırsal bölgelerde internet tabanlı hizmetlerin kullanımının belirlenmesi amaçlarıyla birbirlerinden bağımsız 1'er farklı çalışma kaleme alınmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin, ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin, üniversite öğrencilerinin ve akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlendiği çalışmalarda, ortaokul öğrencilerinin, öğretmenlerin, üniversite öğrencilerinin ve akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yeterli seviyede olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin belirlendiği çalışmaların birinde öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu ve adayların dijital okuryazarlık becerileri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında pozitif yönlü düşük bir ilişkinin var

olduğu bulunmuştur. Öğretmen adayları ile yürütölen bir diğer çalışmada ise adayların dijital okuryazarlık becerilerinin orta, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük düzeyde olduğu ve adayların dijital okuryazarlık becerileri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmadığı ifade edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin ve mesleki motivasyonları yüksek seviyede ve dijital okuryazarlık becerileri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerle yürütölen bir diğer çalışmada ise mesleki deneyimi 5-10 yıl arasında olan öğretmenlerin uzaktan eğitimi daha verimli kullandıkları ve dijital okuryazarlık düzeylerinin mesleki deneyimi az olan öğretmenlere göre daha yüksek seviyede oldukları bulunmuştur.

Dijital öykü kullanımının çeşitli değişkenler (21. yüzyıl becerileri, akademik başarı, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık becerisi) üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmaların birinde fen dersinde dijital öykü kullanımının öğrencilerin fen dersine yönelik tutumlarını, eleştirel düşünme eğilimlerini ve dijital okuryazarlık becerilerini olumlu bir biçimde etkilediği bulgusuna erişilmiştir. Bir diğer çalışmada ise Bilişim Teknoloji dersinde dijital öykü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı ve öğrencilerin dijital okuryazarlık ile 21. Yüzyıl becerileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Müzik eğitiminde görev yapan akademisyenlerin dijital okuryazarlık yeterliliklerinin ve müzik eğitiminde dijital okuryazarlığın önemini incelendiği çalışmada, akademisyenlerin dijital okuryazarlık yeterlilik düzeyleri tam yeterli bulunmuştur. Bununla beraber akademisyenlerin görüşleri ışığında müzik eğitiminde dijital okuryazar olmanın akademisyen ve öğrenciler açısından oldukça önemli olduğu ifade edilmiştir.

Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli öğretimin öğrencilerin sosyal medya kullanım durumlarına, dijital okuryazarlık düzeylerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelendiği çalışmada, sosyal medya destekli öğretimin; öğrencileri sosyal medyadan bilimsel amaçlar doğrultusunda faydalanmaya teşvik ettiği, dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerilerine olumlu anlamda etki ettiği bulunmuştur.

Fen bilimleri öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile eğitim bilişim ağı (EBA)'na yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyinin orta düzeyde, EBA'ya yönelik tutumlarının ise iyi düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile EBA'ya yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin var olmadığı tespit edilmiştir.

Dijital okuryazarlık öz-yeterlik düzeylerini ölçecek, geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirme çalışmasında 6 faktörden oluşan bir dijital okuryazarlık öz yeterlilik ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin ilk faktörü dijital bilgiye erişim, ikinci faktörü dijital içerik oluşturma, üçüncü faktörü dijital iletişim ve işbirliği, dördüncü faktörü dijital güvenlik, etik ve gizlilik, beşinci faktörü dijital teknolojiye ilgi ve yeterlilik, altıncı faktörü bilişimsel düşünce isimleri ile ifade edilmiştir.

İlkokul öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgileri ile dijital okuryazarlık yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlilikleri ile dijital okuryazarlık becerilerinin yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu iki değişken arasında ise pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin görsel ve dokunsal öğrenme stilleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf ilişki; işitsel ve kinestetik öğrenme stilleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzey bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır.

Dijital okuryazarlık becerisini artırmaya yönelik etkinliklerin sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının yeterlik, tutum ve öz-yeterlik inançlarına etkisinin incelendiği çalışmada, deney ve kontrol grupları üzerinden çalışma yürütülmüş ve etkinliklerin deney grubu üzerinde dijital okuryazarlık becerisini olumlu anlamda arttırdığı tespit edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin dijital okuryazarlık ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık

düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve dijital okuryazarlık ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

Türkçe öğretmenlerinin dijital okuryazarlık yeterlik algılarının değerlendirildiği çalışmada, öğretmenlerin kendilerinin dijital okuryazarlık yeterliliklerini yüksek ve çok yüksek düzeyde gördüğü bulunmuştur.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin yüksek, sınıf yönetimi becerilerinin öğretme-öğrenme boyutunda orta düzey, ölçek genelindeki diğer boyutlarda ise yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasında ise pozitif yönlü orta düzey bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe eğitiminde dijital okuryazarlığın ne şekilde ele alındığının incelendiği çalışmada, Türkçe Öğretim Programları, dijital okuryazarlık öğretmen kılavuz kitapları, konu ile ilgili akademik çalışmalar incelenmiş ve öğretim üyeleri, lisans, lisansüstü öğrencilerle görüşmeler yürütülmüştür. 2005 yılından bu yana Türkçe Öğretim Programlarında dijital okuryazarlık becerisine giderek daha fazla ağırlık verildiği, öğretmen kılavuz kitaplarında dijital okuryazarlık becerilerinin sınıf seviyelerine göre yalnızca öğretmenler için hazırlandığı, öğrencilere yönelik bilgilere yer verilmediği, konu ile ilgili akademik çalışmalarda ise dijital okuryazarlığın hangi boyutlarının Türkçe eğitimi ile bağdaştırılarak verilmesi gerektiğine yönelik çalışmaların kaleme alınmadığı saptanmıştır. Bununla beraber çalışmada, dijital okuryazarlık kavramını lisans öğrencilerinin çoğunlukla dijital ortamlarda okuma ve yazma eylemlerini gerçekleştirme olarak gördükleri, öğretim üyeleri ile lisansüstü öğrencilerin ise okuryazarlık becerisi olarak bakıp benimsediği bulunmuştur. Bununla beraber araştırmaya katılan akademisyenlere göre dijital okuryazarlık kavramı, içinde yaşanan dönemin zorunlu getirisiidir.

Dijital okuryazarlık bağlamında ortaokul Türkçe ders kitaplarının incelendiği çalışmada, Türkçe öğretim programında tüm sınıf düzeylerine yönelik dijital okuryazarlık bağlamında kazanımların yer aldığı fakat ders kitaplarında bu kazanımlardan hareketle yeterli etkinliğe yer verilmediği bulunmuştur. Bununla

beraber ders kitaplarında yer alan etkinliklerin dijital okuryazarlık bağlamında yüzeysel kaldığı ifade edilmiştir.

Girişimcilik eğitimi, dijital okuryazarlık becerileri ve bireysel yenilikçiliğin açık öğretim turizm öğrencilerinin dijital girişimcilik eğilimlerine etkisinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin ve girişimcilik eğitimlerinin bireysel yenilikçilik ve dijital girişimcilik eğilimlerinde pozitif ve doğrudan bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık ve 21. Yüzyıl öğrenen becerilerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu iki değişken arasında ise düşük ve orta düzeyde, pozitif, anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İngilizce öğretmenlerinin görüşlerine göre yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde dijital okuryazarlığın rolünün belirlendiği çalışmada, öğretmenlerin bir kısmının dijital okuryazarlığa yönelik yeterli bilgiye sahip olmadığı, lise öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine göre dijital okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu, dijital araç gereçlerin öğretmenlere dil öğretiminde birtakım kolaylıklar sağladığı fakat öğretmenlerin bu araçları kullanırken zorlandıkları tespit edilmiştir.

Bireylerde dijital okuryazarlığın e-sağlık okuryazarlığına etkisinde siberkondri ciddiyetinin aracı rolünün belirlendiği çalışmada, bireylerin dijital okuryazarlık ve e-sağlık okuryazarlık düzeylerinin yüksek, siberkondri ciddiyetlerinin düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Bununla beraber dijital okuryazarlık düzeyinin siberkondri ve e-sağlık okuryazarlığı üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

7. sınıf öğrencilerinin stem tutumları ile dijital okuryazarlıkları, öğrenme-öğretme anlayışları ve epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin stem tutumları ile öğrenme-öğretme anlayışları, dijital okuryazarlıkları ve epistemolojik inançları arasında doğrudan anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Türkçe öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarının hayatlarını olumsuz yönde etkilemediği ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyi ile internet reklamcılığına yönelik inançları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, dijital okuryazarlık düzeyleri yüksek olan öğrencilerin araştırma ve tahlil etme becerileri gelişmiş olduğundan bu durumun öğrencilerin internette karşılaştıkları reklamların ürün bilgisine yönelik tutumlarını olumlu manada etkilediği bulunmuştur.

Postmodern tüketim kültüründe Z Kuşağı üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık alışkanlıkları sorununun incelendiği çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çok yüksek, postmodern tüketici davranışı gösterme düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bununla beraber, üniversite öğrencilerinin postmodern tüketici davranışı gösterme düzeyleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır.

Kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile çevrim içi mahremiyet durumlarının incelendiği çalışmada, katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyleri düşük çıkarken mahremiyet konusunda daha dikkatli oldukları tespit edilmiştir.

2023 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 36 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 2 tanesi nitel araştırma yöntemi, 24 tanesi nicel araştırma yöntemi, 10 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre gruplandırıldığında; en fazla çalışma dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Bu çalışmaları, dijital okuryazarlık yetkinliklerinin Web 2.0 araçları kullanım durumuna etkisinin incelenmesi, bilgi güvenliği farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi ve dijital hikâye uygulamalarının dijital okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi amaçlarıyla kaleme alınan çalışmalar izlemektedir. Öğrencilerin

dijital girişimcilik niyeti, dijital okuryazarlık ve işsizlik kaygısı algısının incelenmesi, dijital okuryazarlık becerisi ve uzaktan eğitim ilişkisi, Okul yöneticilerinin dijital liderlikleri ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık yeterlilikleri ile bireysel yenilikçiliği arasındaki ilişkisinin incelenmesi, dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkinin incelenmesi, toplumdaki bireylerin sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık düzeyinin aşı karşıtlığı üzerine etkisinin incelenmesi, dijital okuryazarlık ve sosyal medya bağımlılık düzeylerinin mesleki bilgi edinimine etkisinin incelenmesi, ilköğretim ve ortaöğretim fen alanları ders kitaplarının dijital okuryazarlık açısından incelenmesi, sağlık yöneticileri ve çalışanların dijital okuryazarlık düzeylerinin iş tatminine etkisinin incelenmesi, 21. yüzyıl dijital okuryazarlık becerileri ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması, matematik öğretmen adaylarının matematiksel okuryazarlık özyeterlilikleri, evrensel fen okuryazarlıkları ve dijital okuryazarlık öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile kültürel sermaye yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, pandemi sürecinde ortaokul matematik öğretmenlerinin dijital okuryazarlık öz yeterlilikleri, e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları, teknoloji kabul düzeyleri ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ve çevrim içi öğretim öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, İngilizce öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık ve TPAB düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, İngilizce öğretmenlerinin BİT kullanım tutumlarında dijital okuryazarlık faktörünün incelenmesi, kuvvet ve enerji ünitesinde samr modeli kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve dijital okuryazarlık düzeylerine etkisinin incelenmesi, e-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımı üzerine etkisinde dijital okuryazarlığın aracılık rolünün incelenmesi, dijital okuryazarlık programının bebeklerde dijital bağımlılık eğilimine ve ebeveynlerde dijital tükenmişliğe etkisinin incelenmesi amaçlarıyla birer farklı çalışma kaleme alınmıştır.

Akademisyenlerin, öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, hemşirelik bölümü üniversite öğrencilerinin, nüfus müdürlüğü çalışanlarının, muhasebe meslek

mensuplarının dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü çalışmalarda, dijital okuryazarlık düzeylerinin akademisyenlerin orta düzeyde, öğretmen adaylarının yüksek düzeyde, hemşirelik bölümü üniversite öğrencilerinin orta düzeyde, nüfus müdürlüğü çalışanlarının yüksek düzeyde, muhasebe meslek mensuplarının yüksek düzeyde oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü çalışmaların üçünde öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin yüksek düzeyde, ikisinde orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık yetkinliklerinin Web 2.0 araçları kullanım durumuna etkisinin incelendiği çalışmalarda, öğretmenlerin dijital okuryazarlık yetkinlikleri arttıkça derslerinde web 2.0 araçlarını kullanma durumlarının da arttığı bulunmuştur.

Öğretmenlerin bilgi güvenliği farkındalık / kişisel siber güvenliği sağlama ve dijital okuryazarlık düzeylerinin ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların birinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri orta, bir diğerinde ise zayıf düzeyde bulunmuştur. Bununla birlikte çalışmaların ikisinde de öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile bilgi güvenliği farkındalıkları / kişisel siber güvenliği sağlama durumları arasında pozitif yönde ve orta düzey bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Dijital hikâye uygulamalarının okuduğunu anlama, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık becerilerine ve akademik başarıya etkisinin incelendiği çalışmalarda dijital hikâye kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, okuduğunu anlama, eleştirel düşünme ve dijital okuryazarlık becerilerine anlamlı bir katkısının olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin dijital girişimcilik niyeti, dijital okuryazarlık ve işsizlik kaygısı algısının incelendiği çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla girişimcilik niyetine ve işsizlik kaygısına sahip olduğu, dijital okuryazarlık düzeylerinde ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha okuryazar olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ve uzaktan eğitime yönelik değerlendirmeleri arasındaki ilişkisinin incelendiği çalışmada, öğrencilerin

dijital okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde, uzaktan eğitim yöntemine yönelik görüşlerinin ise olumsuz olduğu fakat buna rağmen öğrencilerin uzaktan eğitime katılımlarının yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile uzaktan eğitime katılımları arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır.

Okul yöneticilerinin dijital liderlikleri ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık yeterlilikleri ile bireysel yenilikçilikleri arasındaki ilişkisinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin algılarından hareketle okul yöneticilerinin dijital liderliklerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin yüksek seviyede olduğu, okul yöneticilerinin dijital liderlikleri ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin öğretmenlerin bireysel yenilikçiliklerini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile finansal okuryazarlık becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Toplumdaki bireylerin sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık düzeyinin aşı karşıtlığı üzerine etkisinin incelendiği çalışmada, bireylerin sağlık okuryazarlık düzeylerinin iyi düzeyde, dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber sağlık okuryazarlığının aşı karşıtlığı üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu tespit edilirken dijital okuryazarlığının aşı karşıtlığı üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık ve sosyal medya bağımlılık düzeylerinin mesleki bilgi edinimine etkisinin incelemeye alındığı çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin mesleki bilgi edinme davranışları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, sosyal medya bağımlılıklarının mesleki bilgi edinme davranışları üzerinde ise herhangi bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

İlköğretim ve ortaöğretim fen alanları ders kitaplarının dijital okuryazarlık açısından incelendiği çalışmada, sınıf düzeyleri arttıkça fen bilgisi ders kitaplarında dijital okuryazarlık yetkinlik alan sayılarının da arttığı bulunmuştur. Bununla beraber

her sınıf düzeyinde en çok bilgi ve veri okuryazarlığı yetkinlik alanına ders kitaplarında yer verildiği saptanmıştır.

Sağlık yöneticileri ve çalışanların dijital okuryazarlık düzeylerinin iş tatminine etkisinin incelendiği çalışmada, sağlık yöneticileri ve çalışanlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin iş tatminlerine bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

21. yüzyıl dijital okuryazarlık becerileri ölçeğinin geliştirilerek ortaöğretim kademesindeki öğretmenlerin ve öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü çalışmada, öğretmenlerin ve öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Matematik öğretmen adaylarının matematiksel okuryazarlık öz yeterlikleri, evrensel fen okuryazarlıkları ve dijital okuryazarlık öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının matematik okuryazarlık seviyelerinin orta, matematik okuryazarlık öz yeterliliklerinin uygun, evrensel fen okuryazarlık seviyeleri yüksek ve çok yüksek, dijital okuryazarlık öz yeterliliklerinin üst seviyede olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının matematik ve fen okuryazarlık öz yeterlilik durumları arasında ve dijital okuryazarlık ve fen okuryazarlık öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık ve kültürel sermaye yeterlilik seviyelerinin yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlilik seviyeleri ile dijital okuryazarlık seviyeleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır.

Pandemi sürecinde ortaokul matematik öğretmenlerinin dijital okuryazarlık öz yeterlikleri, e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları, teknoloji kabul düzeyleri ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık, teknoloji kabul, e-öğrenmeye hazırbulunuşluk seviyelerinin yüksek, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ise orta seviye olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, öğretmenlerin e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları ile dijital okuryazarlık öz yeterlilikleri arasında olumlu ve yüksek seviyede, teknoloji kabul düzeyleri ile e-öğrenmeye

hazırbulunuşlukları arasında olumlu ve orta seviyede, uzaktan eğitime yönelik tutumları ile teknoloji kabulleri arasında ise olumlu ve düşük bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında olumlu yönde düşük bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

Okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yeterli seviyede olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte araştırmada, bu iki değişken arasında pozitif yönlü düşük seviyeli bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ve çevrim içi öğretim öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin çevrim içi öğretim öz yeterlikleri ile dijital okuryazarlık seviyeleri arasında pozitif yönde ve orta seviyede bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

İngilizce öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık ve teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi ve dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte bu iki değişken arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

İngilizce öğretmenlerinin bilgi iletişim teknolojileri (BİT) kullanım tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, bilgi iletişim teknolojileri kullanımına yönelik tutumlarının olumlu olduğu bulunmuştur. Bununla beraber ilgili çalışmada, iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Kuvvet ve enerji ünitesinde samr (yerine kullanma, geliştirme, değiştirme, yeniden tanımlama) modeli kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve dijital okuryazarlık düzeylerine etkisinin incelendiği çalışmada, samr modeli kullanımının

öğrencilerin akademik başarısına anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilirken dijital okuryazarlık becerilerine anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

E-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımını üzerine etkisinde dijital okuryazarlığın aracılık rolünün incelendiği çalışmada, hasta ve hasta yakınlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin e-sağlık okuryazarlığı düzeylerine pozitif yönde etki ettiği, e-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımına etkisinde dijital okuryazarlık düzeyinin tam aracılık rolüne sahip olduğu tespit edilmiştir.

Dijital okuryazarlık programının bebeklerde dijital bağımlılık eğilimine ve ebeveynlerde dijital tükenmişliğe etkisinin incelendiği çalışmada, dijital okuryazarlık programının ebeveynlerde dijital tükenmişliğe ve bebeklerde dijital bağımlılık eğilimlerine pozitif yönde etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

2024 yılında dijital okuryazarlık bağlamında 14 farklı çalışma kaleme alınmıştır. Bu çalışmaların 11 tanesi nicel araştırma yöntemi, 3 tanesi karma araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmalar kaleme alınma amaçlarına göre gruplandırıldığında; en fazla çalışma dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi, uzaktan eğitime yönelik tutum ile dijital okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi, web 2.0 araçlarının kullanımının incelenmesi üzerinedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin belirlenmesi, kadın girişimcilerin dijital okuryazarlık ve işletme performansı arasındaki ilişkinin belirlenmesi, çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrencilerin gösterge panelleri kullanma durumlarının dijital okuryazarlık düzeylerine ve sorgulama topluluğuna etkisinin incelenmesi, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, sınıf öğretmenlerinin 21. yy becerilerine yönelik yeterlik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, sağlık çalışanlarının dijital okuryazarlık düzeyinin bilgi sistemlerine yönelik davranışsal niyet üzerindeki etkisinin incelenmesi, lise düzeyinde eğitim gören ergenlerin dijital okuryazarlık durumlarının siber güvenliği sağlama yönünden incelenmesi, finansal okuryazarlık ve dijital okuryazarlık düzeyinin kripto para piyasası yatırımlarına etkisinin incelenmesi amaçlarıyla birer farklı çalışma kaleme alınmıştır.

İngilizce öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlendiği çalışmalarda, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta, ortaokul öğrencilerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile birlikte dijital ortamlarda ahlaki değerlere yönelik algıları ve siber zorbalık düzeyleri de ölçülmüştür. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin dijital ortamlarda ahlaki değerlere yönelik algı düzeyleri orta, siber zorbalık düzeyleri ise düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin ve spor yöneticisi adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının dijital okuryazarlık düzeyine etkisinin incelendiği çalışmalarda, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının ve dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu, öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Spor yöneticisi adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının dijital okuryazarlık düzeyine etkisinin incelendiği bir diğer çalışmada ise, adayların dijital okuryazarlık düzeyleri ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında pozitif yönde bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerinin dijital okuryazarlık becerileri ile Web 2.0 araçlarının kullanım yetkinlikleri arasındaki ilişkinin ve Web 2.0 araçlarının kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve dijital okuryazarlık becerilerine etkisinin incelendiği çalışmalarda, öğretmenlerin web 2.0 araçlarını kullanabilme yeterlilikleri ile dijital okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bir diğer çalışmada ise web 2.0 araçları kullanımının öğrencilerin akademik başarısına olumlu etkisinin olduğu ve dijital okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlık ve öznel iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu ve bu iki değişken arasında pozitif ve olumlu bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur.

Kadın girişimcilerin dijital okuryazarlık ve işletme performansı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, girişimcilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta

düzeyde, işletme performans algılarının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrencilerin gösterge panelleri kullanma durumlarının dijital okuryazarlık düzeylerine ve sorgulama topluluğuna etkisinin incelendiği çalışmada, öğrenme ortamlarında gösterge panelleri kullanmanın öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini arttırdığı fakat sorgulama topluluğu algılarına herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme eğilim düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bununla beraber, bu iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ile dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek seviyede olduğu ve bu iki değişken arasında pozitif yönde ve orta seviyede bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık çalışanlarının dijital okuryazarlık düzeyinin bilgi sistemlerine yönelik davranışsal niyet üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada, dijital okuryazarlık düzeyinin, çaba ve performans beklentilerinde, teknoloji kullanımlarında pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Lise düzeyinde eğitim gören ergenlerin dijital okuryazarlık durumlarının siber güvenliği sağlama yönünden incelendiği çalışmada, ergenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta, siber güvenliği farkındalık düzeylerinin ise ortalama üzeri olduğu saptanmıştır. Bu iki değişken arasında ise pozitif yönde, anlamlı bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin finansal okuryazarlık ve dijital okuryazarlık düzeyinin kripto para piyasası yatırımlarına etkisinin incelendiği çalışmada, dijital ve finansal okuryazarlık becerisine sahip olan öğrencilerin kripto para piyasasına yatırım yapma eğilimlerinin ilgili becerilere sahip olmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yıllara göre dijital okuryazarlık bağlamında kaleme alınan çalışmalarda en fazla dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü görülmektedir. Kaleme alınan çalışmalardan hareketle, 2018 yılında öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, 2019 yılında öğretmen, öğretmen adayı ve yükseköğretim öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, 2020 yılında öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, 2021 yılında ortaokul öğrencilerinin, öğretmen adaylarının, akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, 2022 yılında ortaokul öğrencilerinin, öğretmenlerin, üniversite öğrencilerinin, akademik personellerin dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek, 2023 yılında akademisyenlerin, öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, hemşirelik bölümü üniversite öğrencilerinin, nüfus müdürlüğü çalışanlarının, muhasebe meslek mensuplarının dijital okuryazarlık düzeylerinin ölçüldüğü çalışmalarda, dijital okuryazarlık düzeylerinin akademisyenlerin orta, öğretmen adaylarının yüksek, hemşirelik bölümü üniversite öğrencilerinin orta, nüfus müdürlüğü çalışanlarının ve muhasebe meslek mensuplarının yüksek düzeyde, 2024 yılında öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde, ortaokul öğrencilerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda yıllar içerisinde araştırmanın hedef kitlelerini oluşturan bireylerin dijital okuryazarlık düzeylerinin genel olarak yüksek düzeyde bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Dijital okuryazarlık düzeyinin ölçüldüğü çalışmalardan sonra yıllara göre en fazla çalışma dijital okuryazarlık düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasındaki ilişkiye ve çevrim içi araçların kullanımına yönelik hazırlanmıştır. Şüphesiz 2020 yılında dünyayı etkisi altına alan ve bir yılı aşkın süren pandemi süreci eğitim öğretim ortamlarını da etkilemiştir. Yüz yüze eğitim süreci sekteye uğramış, öğretmen ve öğrenciler uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamak durumunda kalmışlardır. Bu bağlamda 2021 yılında kaleme alınan çalışmada öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlilik algılarının yüksek düzeyde, 2022 yılında öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük ve orta düzeyde, 2023 yılında öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin artmasının web 2.0 araçlarını kullanım durumlarına da olumlu düzeyde yansıdığı, 2024 yılında ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

2018 yılında temel eğitim düzeyindeki öğretim programlarının yenilenmesi ve bu yenilikler ışığında ders kitaplarının güncellenmesi, öğretim programlarının ve ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında incelenmesine zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda dijital okuryazarlık bağlamında 2019-2023 yılları arasında ders kitaplarının ve öğretim programlarının incelendiği görülmüştür. 2019 yılında Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi derslerine yönelik 5 öğretim programı ile ilgili derslere yönelik ilkököl ve ortaokul kademelerinde okutulan ders kitapları incelenmiş ve öğretim programları bağlam, kazanım ve eğitim durumları boyutlarında dijital okuryazarlık bağlamında yeterli bulunmamış, ders kitaplarında ise Sosyal Bilgiler ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerisini ele alma konusunda diğer ders kitaplarına nazaran daha çok ön plana çıktığı bulunmuştur. 2022 yılında Türkçe eğitiminde dijital okuryazarlığın durumu çeşitli değişkenler açısından incelenmiş 2005 yılından bu yana Türkçe öğretim programlarında dijital okuryazarlık becerisine giderek daha fazla ağırlık verildiği, öğretmen kılavuz kitaplarında dijital okuryazarlık becerilerinin sınıf seviyelerine göre yalnızca öğretmenler için hazırlandığı, öğrencilere yönelik bilgilere yer verilmediği bulunmuştur. Aynı yıl farklı bir çalışmada ise Türkçe ders kitapları incelenmiş ve dijital okuryazarlık bağlamında Türkçe öğretim programından hareketle ilgili ders kitaplarında yeterli etkinliğe yer verilmediği ifade edilmiştir. 2023 yılında ise ilköğretim ve ortaöğretim fen alanı ders kitapları dijital okuryazarlık bağlamında incelenmiş, sınıf düzeylerinin artmasıyla dijital yetkinlik alanlarının ders kitaplarında yerini alma sıklığının arttığı ifade edilmiştir.

2007 yılında Kindle isimli e-kitap okuyucusunun piyasaya sürülmesi, akıllı telefonlarda e-kitap uygulamalarının geliştirilmesi şüphesiz öykü, roman gibi yazılı materyallerin dijital dünyaya aktarımını sağlamış, bunun tabii bir sonucu olarak okuryazarlık kavramı dijital dünyaya adımlarını atmıştır. Bu durum zaman içerisinde eğitim öğretim ortamlarına yansımış ve dijital öyküler öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilir hale gelmiştir. Akademik çalışmalara ise 2020 ve 2022 yılları arasında yansımış, dijital öykü kullanımı çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. 2020 yılında dijital öykü uygulaması geliştiren öğretmen adaylarının akademik başarılarında yüksek ve anlamlı bir etki gözlenmiştir. 2021 yılında da dijital öykü oluşturan öğretmen adaylarının öyküleri nitelikli ve dijital öykülerin adayların dijital

okuryazarlık becerilerini olumlu etkilediği bulunmuştur. 2022 yılında ise fen dersinde dijital öykü kullanımının öğrencilerin fen dersine yönelik tutumlarını, eleştirel düşünme eğilimlerini ve dijital okuryazarlık becerilerini olumlu bir biçimde etkilediği ifade edilmiştir.

Dijital ortamlarda bilgi güvenliği farkındalığının 2016 yılında Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte daha fazla öne çıktığı ve bu durumun akademik çalışmalara da yansıdığı söylenebilir. Bu bağlamda 2019, 2021, 2023 ve 2024 yıllarında bilgi güvenliği farkındalık ve dijital okuryazarlık üzerine çalışmalar kaleme alınmıştır. 2019 yılında bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu bulunmuştur. 2021 yılında öğretmen adaylarının sosyal medyada yayılan sahte haberlere karşı farkındalıklarını artırmak adına bir süreç işletilmiş ve süreç sonunda öğretmen adaylarının çevrimiçi bilgileri kontrol etme becerilerinin geliştiği saptanmıştır. 2023 yılında öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile bilgi güvenliği farkındalıkları / kişisel siber güvenliği sağlama durumları arasında pozitif yönde ve orta düzey bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir. 2024 yılında, ergenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile siber güvenliği farkındalık düzeylerinin arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın problemi ve alt problemlerinden yola çıkılarak elde edilen bulgulardan hareketle ortaya çıkan sonuçlar aktarılmıştır. Bununla beraber elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı dijital okuryazarlık üzerine 2015-2024 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü çalışmaları incelemek ve bu alana yönelik yapılmış araştırmaların genel çerçevesini ortaya koymaktır. Bu amaçla ulaşılan 130 tez; lisansüstü düzeylerine, yayın yıllarına, üniversitelere, enstitülere, ana bilim dallarına, hedef kitlesine, araştırma yöntemlerine, araştırma modellerine, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, konularına göre dağılımları incelenmiştir. Bulgulardan hareketle elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle en fazla tezin %93 (f=121) ile yüksek lisans düzeyinde kaleme alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Doktora düzeyinde dijital okuryazarlık üzerine çalışılmış tezlerin sayısı ise %7 (f=9) ile oldukça az sayıdadır.

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle 2015, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarında çalışmalarının kaleme alındığı, 2016 yılında dijital okuryazarlık üzerine herhangi bir lisansüstü çalışmaya yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber, dijital okuryazarlık üzerine en fazla çalışmanın % 12,3 (f=16) oranı ile 2022 ve % 12,3 (f=16) oranı ile 2023 yıllarında kaleme alınmıştır. 2020 yılında dünyayı etkisi altına pandemi süreci ile birlikte insanların dijital yeterliliklere olan gereksinimi artmış ve bu da 2020 yılı sonrasındaki akademik çalışmalara yansımıştır. Bu bağlamda dijital okuryazarlık üzerine kaleme alınan çalışmaların 2022-2023 yıllarında sayıca artış göstermesi olağan karşılanmaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle toplamda 63 farklı üniversitede lisansüstü çalışmaların gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. En fazla tez %5,3 (f=7) ile Gazi Üniversitesinde hazırlanmıştır. Dijital okuryazarlık üzerine en fazla tezin Gazi Üniversitesi çatısı altında kaleme alınmış olması, ilgili üniversitenin Türkiye’nin köklü üniversitelerden biri olması ile ilişkilendirilebilir. Bununla beraber, Gazi Üniversitesinden sonra sırasıyla Mersin Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi dijital okuryazarlık üzerine en fazla çalışmaya ev sahipliği yapan üniversitelerdir.

Araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle çalışmaların 6 farklı enstitü (Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü) çatısı altında meydana getirildiği, dijital okuryazarlık alanında en fazla çalışmanın ise %43,8 (f=57) oran ile Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Okuryazarlığın bir beceri alanı olması ve bu becerinin de eğitim öğretim ortamlarında bireylere kazandırılmasından dolayı dijital okuryazarlık alanında en fazla çalışmanın Eğitim Bilimleri Enstitüsü çatısı altında gerçekleştirilerek öğretmenlerin, öğrencilerin, akademisyenlerin ilgili alana yönelik mevcut durumunun ölçüldüğünü söylemek yanlış olmayacaktır.

Araştırmanın beşinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle çalışmaların 34 ana bilim dalı altında yayılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. En fazla çalışmanın %17,6 (f=23) ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlandığı belirlenmiştir. Şüphesiz dijital okuryazarlık, en temelde bilişim ve bilgisayar teknolojileri ile ilişkili bir okuryazarlık türüdür. Bu bağlamda dijital okuryazarlık üzerine en fazla tezin ilgili ana bilim dalında hazırlanmış olması olağandır. Bununla beraber, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri

Eğitimi Ana Bilim Dalını sırasıyla Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı takip etmektedir. Bilgisayar ve ğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı ile birlikte diğer ana bilim dallarının da dijital okuryazarlığa duyarsız kalmadığı bu bağlamda 34 farklı ana bilim dalında ilgili beceriye yönelik çalışmaların gerçekleştirildiği söylenebilir.

Araştırmanın altıncı alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin hedef kitlesine göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle tezlerin hedef kitlesini ğretmen (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim), ğrenci (ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim), ğretmen adayđ, akademik personel, vatandaş, ebeveyn, doküman, sağlık çalışanı, girişimci, yükseköğretim mezun, yükseköğretim idari personel, nüfus müdürlüğü çalışanları, muhasebe meslek mensupları, hasta ve hasta yakınları, havacılık sektörü çalışanları, niversite çalışanları oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber en fazla %22,5 (f=36) oranla ilköğretim kademesindeki öğretmenler tezlerin hedef kitlesidir. Eğitim ğretim ortamına adını atan her öğrenciye öğretmenler tarafından belirli becerilerin kazandırılması öngörülür. Bu bağlamda dijital okuryazarlık becerisinin en fazla ilköğretim kademesindeki öğretmenler ile gerçekleştirilmesi, ilgili öğretmenlerin bu alana yönelik üstlenmiş olduğu sorumlulukların etkililiğinin ölçülmek istenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. İlköğretim kademesindeki öğretmenleri %16,25 (f=26) oranla ğretmen adayları, %11,25 (f=18) oranla ortaöğretim kademesindeki öğretmenler, %11,25 (f=18) oranla yükseköğretim kademesindeki öğrenciler takip etmektedir.

Araştırmanın yedinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemleri açısından yıllara göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle tezlerin nicel, nitel, karma yöntemler aracılığıyla gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Bununla beraber, dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan tezler en fazla nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yöntemini karma araştırma yöntemi, karma araştırma yöntemini ise nitel araştırma yöntemi tezlerde kullanılma sayıları bakımından takip etmektedir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemlerinin %33,3 (f=4) oran ile en çok 2019 yılında

kullanıldığı, nicel araştırma yöntemlerinin %30,4 (f=28) oran ile en çok 2022 yılında kullanıldığı, karma araştırma yöntemlerinin ise %38,4 (f=10) oran ile en çok 2023 yılında kullanıldığı saptanmıştır. Ek olarak, 2015 ve 2017 yıllarında hazırlanan lisansüstü tezlerde nitel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanılmadığı görülmüştür. Bununla beraber, dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan tezler çoğunlukla öğretmenlerin, öğrencilerin, akademisyenlerin, toplumdaki bireylerin ilgili okuryazarlığa yönelik düzeylerini ölçtüğünden dolayı en fazla çalışmanın nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirildiği söylenebilir.

Araştırmanın sekizinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma modellerine göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle, dijital okuryazarlık alanında hazırlanmış olan tezler en fazla %26,8 (f=36) oran ile ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır. Kullanılma sıklığı bakımından ilişkisel tarama modelini tarama modeli, betimsel tarama modeli, açıklayıcı sıralı model takip etmektedir. Tezlerin en fazla düzey ölçmesinden dolayı tezlerde en fazla nicel araştırma modellerinin (ilişkisel tarama, tarama, betimsel tarama gibi) kullanıldığı söylenebilir. Bununla beraber bir tezde birden fazla modelin kullanıldığı durumlar da saptanmıştır. Bu durum frekans değerlerine yansımıştır. İki çalışmanın araştırma modeline ise ilgili tez içeriğinde rastlanılmamıştır. Bu durum değerlendirmeye dâhil edilmiştir.

Araştırmanın dokuzuncu alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle tezlerde 19 farklı veri toplama aracı kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Bunlar; ölçek, anket, demografik bilgi formu, görüşme, başarı testi, ölçek geliştirme, doküman, gözlem, envanter, beceri testi, içerik değerlendirme formu, araştırmacı günlüğü, öğretmen günlüğü, öğretmen adayı günlüğü, akran değerlendirme formu, yeterlilik testi, rubrik, hedefe dayalı senaryolar, soru analizi oluşturmaktadır. Tezlerde en fazla tercih edilen veri toplama aracının %40,2 (f=114) oran ile ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber araştırmalar için veri toplama aracı olarak demografik bilgi formları da ölçekten sonra en çok tercih edilen araçtır. Tezler incelenirken bu iki veri toplama aracının çoğunlukla birlikte kullanıldığı gözlenmiştir. Bununla birlikte tezlerde en fazla nicel araştırma yöntemi kullanılarak

dijital okuryazarlık düzeyleri ölçüldüğünden dolayı tezlerde en fazla ölçek, anket gibi veri toplama araçlarının kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Araştırmanın onuncu alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin veri analiz tekniklerine göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle tezlerde birçok veri analiz tekniğinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebi araştırmaya dâhil olan tezlerin çoğunluğunun nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş olmasındandır. Bu durumun tabii bir sonucu olarak nicel veri analiz tekniklerinin, istatistiki testler fazlaca kullanılmıştır. Bununla beraber bir tezde birden fazla veri analiz tekniklerinden ve istatistiki testlerden faydalandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle her veri analiz tekniği ayrı başlıklar altında ele alınmış ve frekans-yüzde değerleri ile veriler değerlendirilmiştir. Bu bağlamda en fazla tercih edilen veri analiz tekniğinin %9,7 (f=111) ile Cronbach Alpha (α) iç tutarlılık değerleri olduğu saptanmıştır. Cronbach Alpha’yı %9,1 (f=104) ile betimsel istatistikler, %8,1 (f=93) ile SPSS paket programı, %7,2 (f=89) ile t-testi, %7,1 (f=81) ile ANOVA takip etmektedir. Tezlerde tercih edilen en fazla veri analiz tekniğinin sayısal programlardan oluşması şüphesiz tezlerin çoğunlukla nicel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca SPSS bir paket programıdır ve içerisinde birçok nicel veri analiz testlerini barındırmaktadır. Fakat incelenen tezlerin veri analiz teknikleri başlığı altında çoğunlukla kendisine yer verildiği görülmüş, bu nedenle sayımları yapılmış ve ilgili sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmanın on birinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle tezlerin 56 farklı konu etrafında şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda en fazla tez dijital okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi konu başlığı altında kaleme alınmıştır. Bununla beraber, dijital okuryazarlık düzeyi ile uzaktan eğitime ilişkin tutum arasındaki ilişki konu başlığı ikinci, dijital öykülemenin çeşitli değişkenler üzerindeki etkisi (21. yüzyıl becerileri, akademik başarı, okuduğunu anlama, eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık becerisi, öz yeterlilik algısı) konu başlığı üçüncü, bilgi iletişim teknolojileri ve dijital okuryazarlık konu başlığı dördüncü en fazla çalışılan konulardır. Dijital okuryazarlık ile bağlantılı olarak eleştirel okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı, finansal okuryazarlık gibi çeşitli

okuryazarlık türleri de araştırmalara konu olmuştur. Bununla beraber, araştırmaların çoğunlukla dijital okuryazarlık becerisi temelinde hedef kitlelerden hareketle düzey, görüş, öz yeterlilik, inanç, algı gibi konular üzerine şekillendiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın on ikinci alt problemini oluşturan “Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin bulgularının kronolojik olarak dağılımları nasıldır?” sorusundan hareketle yıllara göre dijital okuryazarlık bağlamında kaleme alınan tezlerin en fazla dijital okuryazarlık düzeylerini ölçtüğü ve yapılan ölçümler sonucunda araştırmaya dahil olan katılımcıların dijital okuryazarlık düzeylerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen araştırmaların bulgularından hareketle katılımcıların dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek çıkması hiç şüphesiz dijital araçların dünyamızın hemen her alanını kuşatmasından ve bireyleri dijital okuryazar olmak noktasında zorunlu kılmasından kaynaklanmaktadır.

şüphesiz 2020 yılında dünyayı etkisi altına alan ve bir yılı aşkın süren pandemi süreci eğitim öğretim ortamlarını da etkilemiştir. Yüz yüze eğitim süreci sekteye uğramış, öğretmen ve öğrenciler uzaktan eğitim sürecine uyum sağlamak durumunda kalmışlardır. Bu bağlamda dijital okuryazarlık düzeylerinin en fazla olarak ölçüldüğu çalışmaları dijital okuryazarlık düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasındaki ilişkiyi ölçen çalışmalar takip etmiştir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük ve orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın alt problemleri aracılığıyla ulaşılan sonuçlardan hareketle ilerleyen yıllarda kaleme alınacak çalışmalar için aşağdaki öneriler sunulmuştur:

- Dijital okuryazarlık üzerine kaleme alınan tezlerin doktora seviyesinde yeterince çalışılmadığı görölmektedir. Yüksek lisans düzeyi ile karşılaştırıldığında doktora düzeyinde daha geniş kapsamlı çalışmalar yürütüldüğünden dijital okuryazarlık üzerine daha fazla doktora çalışması yürütülebilir.
- Dijital okuryazarlık üzerine kaleme alınan tezlerin çoğunluğunun Gazi Üniversitesi bünyesinde gerçekteşirildiği görölmektedir. Türkiye’deki diğer üniversitelerin akademik anlamda ön plana çıkmaları adına ilgili

üniversitelerde dijital okuryazarlık üzerine daha fazla lisansüstü çalışma yürütülebilir.

- Dijital okuryazarlık üzerine kaleme alınan tezler çoğunlukla öğretmen, öğretmen adayı, öğrenci hedef kitlesi etrafında şekillenerek dijital okuryazarlık becerisine dair düzey ölçmektedir. Toplumun oluşturacak, yarının bireyleri olacak öğrencilere dijital okuryazarlığın doğru yöntem ve metotlar ile kazandırılması noktasında gerçekleştirilen çalışmaların ise sayısı azdır. Bu anlamda konuya dair becerilerin kazandırılacağı daha fazla çalışma gerçekleştirilebilir.
- Dijital okuryazarlık üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri incelemek amacıyla kaleme alınan bu çalışmada nitel bir meta analiz gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda konuya yönelik ilgili tezler nicel meta analiz yöntemleri kullanılarak yeniden incelemeye alınabilir.

KAYNAKÇA

Akkoyunlu, B. (1996). Bilgisayar okuryazarlığı yeterlilikleri ile mevcut ders programlarının kaynaştırılmasının öğrenci başarı ve tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12).

Akkoyunlu, B., Soylu, M. (2010). Öğretmenlerin sayısal yetkinlikleri üzerine bir çalışma. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 748-768.

Aktaş, N. (2019). *Ders öğretim programlarına yönelik hazırlanan tezlerin meta analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

Al-Bayatı, R. (2024). *Müşteri memnuniyeti ile hizmet kalitesi arasındaki ilişkiyi konu alan lisansüstü tezlerin meta-analizi (2002-2022)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Alpan, G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 74-102.

Altun, A. (2005). *Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.

Ateş Murat, Aşıcı Ali Umut. "Okuryazarlık Kavramı ve Eğitimle İlişkili Okuryazarlık Türleri". VII. Turkcess Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi, editör Mehmet Engin Deniz, Ümit Polat, 456-472. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: Turkcess, 2021.

Avşar, Z. (2013). Medya okuryazarlığı. *İletişim ve Diplomasi*, (2), 5-17.

Aydın, İ. (2022). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin dijital okuryazarlık bağlamında incelenmesi. *Yenisey Uluslararası Dil, Edebiyat ve Eğitim Dergisi*, 3(3), 35-51.

Aytaş, G., Kaplan, K. (2017). Medya okuryazarlığı bağlamında yeni okuryazarlıklar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 291-310.

Baki, Y. (2023). Görsel okuryazarlık yeterliliklerinin dijital okuryazarlığı yordama gücü. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14 (6), 126-150.

Balcı, A. (2012). Türkiye’de çocuk edebiyatı üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 195-206.

Bayarçelik, B. (2019, 25-26 Nisan). Dijital dönüşümün insan kaynakları yönetimi üzerine etkileri, *Dijital dönüşüm ve süreçler* [Bildiri sunumu]. Dijital Dönüşüm ve İnovasyon: VI. Uluslararası Yeni Medya Konferansı, İstanbul.

Bilge, B. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin e-okuryazarlığa ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bozkurt, A., Hamutoğlu, N., Kaban, A., Taşçı, G., Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63.

Bozyel, M. (2019). *Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük yaşama yansımaları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

BTK (2022). *Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık raporu*. <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/tu-rkiyede-dijital-do-nu-s-u-m-ve-dijital-okuryazarlik.pdf>

Çağlıyan, V., Doğanalp, B. (2020). Dijital okuryazarlık internet girişimciliği niyeti ilişkisi üzerine ampirik bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 180-199.

Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B., Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.

Dağıstan, F. (2019). *Hayat bilgisi dersine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin meta-analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Dinçer, S. (2022). *Eğitim Bilimlerinde Uygulamalı Meta-Analiz*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Duran, E., Ertan, N. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31-46.

Glister, Paul. *Digital Literacy*. Kanada. Wiley Computer Publishing. 1997. https://openlibrary.org/works/OL2627594W/Digital_literacy

Göçer, A., Arslan, S. (2018). Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 107-122.

Görmez, E. (2014). Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı düzeyleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(3), 137-157.

Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 17-30.

Güneş, F. (2019). Okuryazarlık yaklaşımları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(3), 224-246.

Güven, İ. (2014). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies Dergisi*, 9(2), 787-800.

Güven, N. (2024). *Finansal okuryazarlık ve dijital okuryazarlık düzeyinin kripto para piyasası yatırımlarına etkisi: Uşak üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Hamutoğlu, N. B., Güngören, C., Uyanık, K., Erdoğan, G. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçeye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408- 429.

İlhan, E. (2015). Medya okuryazarlığı dersi ve yeni medya algısına etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4(1), 52-68.

Karabacak, İ., Sezgin, A. (2019). Türkiye’de dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 1(488), 319-343.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kızılaslan, D. (2007). *Bilgi okuryazarlığı ve üniversite kütüphaneleri: bilgi okuryazarlığı planı hazırlama unsurları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, Ö., Mahiroğlu, A. (2009). Üniversiteyi yeni kazanmış öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeyleri. *Kastamonu Education Journal*, 17(3), 983-1000.
- Korkut, E., Akkoyunlu, B. (2008). Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 178-188.
- Kozan, M. (2018). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılıklarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kurbanoğlu, S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: Kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 723-747.
- Kurt, A., Dönmez, F., Ersoy, M., Dindar, M., Mısırlı, Ö., Akçay, T. (2013). Teknoloji ışığında okuryazarlıklar. *Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 4(2), 1-24.
- Kurt, A., Göksun, D., Yaman, F., Solak, M., Türkan, F. (2014). Bilgi ve iletişim teknolojileri ışığında türkiyede yapılan okuryazarlık çalışmalarındaki eğitim. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi* 5(2).
- Kurudayıoğlu, M., Tüzel, S. (2010). 21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve türkçe eğitim. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 28(0), 294.

- Mete, G. (2020). Okuryazarlık türleri ve 2023 eğitim vizyonu belgeseli. *Kesit Akademi Dergisi*, 6(22), 109-120.
- Özad, E. (2011). Medya Okuryazarlığı, Medya Okuryazarlığı ve Yetişkinlerin Öğrenmesi (s.87-95), Nurçay Türkoğlu, Melda Cinman Şimşek (Ed.) İstanbul: Parşomen Yayıncılık.
- Özarlan, Ö. (2018). Web Okuryazarlığı, M. Yazıcı (Ed.), Okuryazarlık Kavramı – I içinde (s. 3-18). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. <https://www.aof.tc/web-okuryazarligi-wtk205u-ders-kitabi.html>
- Özarlan, Y. (2018). Web Okuryazarlığı, M. Yazıcı (Ed.), Web Teknolojilerinin Temelleri ve Yeterlilikleri – II içinde (s. 29-40). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. <https://www.aof.tc/web-okuryazarligi-wtk205u-ders-kitabi.html>
- Özerbaş, M., Kuralbayeva, A. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16-25.
- Polat, C., Odabaş, H. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı. Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya.
- Sanalan, V. A., Sülün, A., Çoban, T. A. (2007). Görsel okuryazarlık. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 33-47.
- Sertoğlu, G. (2020). Yazma eğitiminde yöntem ve teknikler: Bir meta-sentez çalışması. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 410-427.
- Sezgin, A., Karabacak, Z. (2020). Yükseköğretimde dijital dönüşüm ve dijital okuryazarlık dersine yönelik betimsel bir analiz. *Kurgu*, 28(1), 17-30.

- Silik, Y., Aydın, F. (2021). Dijital okuryazarlık ve teknoloji okuryazarlığı: karşılaştırmalı bir inceleme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 17-34.
- Sur, E. (2022). Okuryazarlık kavramı ve türkiyedeki okuryazarlık araştırmaları üzerine bir inceleme. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 445-467.
- Taşlıbeyaz, Elif. “Öğretim Elemanlarının Dijital Dönüşüme Yönelik Görüş ve Beklentilerinin Belirlenmesi” (s. 172-178), Ankara, DİLET 2020.
- Türkay, A., Toprak, M., Tösten, R. (2021). Türkiye’de veliler üzerine yapılan araştırmalar: Lisansüstü tezlerin bir meta sentez çalışması. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (27), 275-303.
- Uğraş, T. (2020). Dijital okuryazarlık, araçlar, metodolojiler, uygulamalar ve öneriler. Ş. Sağıroğlu, H. Bülbül, A. Kılıç, M. Küçükali (Ed.), *Bilgi okuryazarlığı – II içinde* (s. 47-68). Atlas Akademik Basım Yayın ve Dağıtım.
- Uğurlu, H., & Doğan, A. (2023). İnsan kaynakları yönetiminde dijital dönüşüm ve dijitalleşen işe alım işlevi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(45), 1-16.
- Uyar, A. (2021). Dijital Eğitim. O. Köksal (Ed.), *Dijital Dönüşüm ve Dijital Dönüşüm Süreci – IV içinde* (s. 62-83). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uzun, H., Yalçın, V., Dede, H. (2018). Türkiye’de erken çocukluk döneminde ebeveynler ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: Bir meta-analiz çalışması. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 1-12.

Uzun, Y., Çelik, G. (2020). Akademisyenlerin okuryazarlık algısındaki değişimler.
OPUS International Journal of Society Researches, 15(22), 1134-1156.

Zurkowski, P. G. (1974). The information service environment relationships and priorities. Washington DC: National Commission on Libraries and Information Science. ERIC Number: ED100391.

İNCELENEN ÇALIŞMALAR

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve babaların ilkokul, ortaokul ve lise öğrencisi çocukları ile kendilerinin dijital okur-yazarlıklarına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ağaç, S. (2020). *Dijital okuryazarlığın finansal okuryazarlık üzerine etkisi: Batı Akdeniz örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Ahmed, K. (2022). Determining the role of dijital literacy in efl teaching in regard to the views of turkish efl teachers *İngilizce öğretmenlerinin görüşlerine göre yabancı dil olarak ingilizce öğretiminde dijital okuryazarlığın rolünün belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Akıncan, E. (2022). *Ortaokul öğretmenlerinin dijital okuryazarlık dijital bağımlılık ve bilgi güvenliği farkındalık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Amasya.
- Altun, N. (2019). *Temel eğitim programları ve ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, O. (2024). *Lise düzeyinde eğitim gören ergenlerin dijital okuryazarlık durumlarının siber güvenliği sağlama yönünden incelenmesi: Kırıkkale ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Alkış, E. (2022). *Türkçe öğretmenlerinin dijital okuryazarlık yeterlik algılarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Amuce, T. (2024). *Çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrencilerin gösterge panelleri kullanma durumlarının dijital okuryazarlık düzeylerine ve sorgulama topluluğuna etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, C. (2023). *Özel eğitim öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trakya.

- Arslan, S. (2019). *İlkokullarda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Artemel, N. (2023). *Muhasebe mesleği ve dijital dönüşüm: Muhasebe meslek mensuplarının dijital okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Ateş, S. (2023). *Öğretmenlerin bilgi güvenliği farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aydar, G. (2021). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yönetimli öğrenme becerilerinin yordanmasında bilişötesi farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeylerinin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Aydoğdu, Ö. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Bağçecik, M. (2021). *Pandemi sürecinde lise öğrencilerinin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlik algıları ve dijital okuryazarlık düzeylerinin akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, F. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık yetkinliklerinin Web 2.0 araçları kullanım durumuna etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi - Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baran, E. (2023). *Dijital okuryazarlık programının bebeklerde dijital bağımlılık eğilimine ve ebeveynlerde dijital tükenmişliğe etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Barlas, Ö. (2023). *E-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımı üzerine etkisinde dijital okuryazarlığın aracılık rolü: Bozüyük Devlet Hastanesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

- Bayrakcı, S. (2020). *Dijital yetkinlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık: Ölçek geliştirme çalışması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bingöl, H. (2022). *Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile mesleki motivasyonlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Boyacı, Z. (2019). *Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki (Düzce Üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Bozyel, M. (2019). *Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük yaşama yansımaları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Bucak, A. (2024). *Web 2.0 araçlarının sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve dijital okuryazarlık becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Buzkurt, L. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Can, S. (2024). *Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Cansaran, A. (2023). *Kamu kurumlarında dijitalleşme ve dijital okuryazarlık düzeyi: T.C. nüfus ve vatandaşlık işleri genel müdürlüğünde bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Nevşehir.
- Cebeci, Ü. (2020). An investigation of pre-service EFL teachers' digitalliteracy skills and the integration of these skills into teaching contexts with a special focus to the use of digital tools and their benefits *İngilizce öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık becerilerinin ve bu becerilerin eğitim ortamına entegrasyonunun dijital araçların kullanıma ve faydalarına*

odaklanılarak incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Çakanel, M. (2024). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yy becerilerine yönelik yeterlik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Çapraz, Y. (2023). *Okul yöneticilerinin dijital liderlikleri ve öğretmenlerin dijital okuryazarlık yeterlilikleri ile bireysel yenilikçiliği arasındaki ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Çavuş, Ö. (2023). *Dijital okuryazarlık ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Çelik, H. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çelik, S. (2024). *Examining the digital literacy levels of Turkish EFL teachers Türk İngilizce öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyelerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Çekici, H. (2022). *Dijital okuryazarlık becerisini artırmaya yönelik etkinliklerin sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının yeterlik, tutum ve öz-yeterlik inançlarına etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Çiftçioğlu, M. (2022). *Okul öncesi öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenlerle olan ilişkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Çocuk, H. (2020). *Dijital öykü uygulamalarının Türkçe öğretmen adaylarının akademik başarılarına, dijital okuryazarlık ve Türkçe öğretimi özyeterlik algılarına etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Çöp, A. (2023). *The relationship between EFL teachers' digital literacy and their online teaching self-efficacy Yabancı dil olarak İngilizce öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ve çevrim içi öğretim öz yeterlikleri*

arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Dayanıklı, F. (2019). *Hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.

Demir, S. (2023). *Pandemi sürecinde ortaokul matematik öğretmenlerinin dijital okuryazarlık öz yeterlikleri, e-öğrenmeye hazırbulmuşlukları, teknoloji kabul düzeyleri ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Demirci, E. (2023). *Sağlık yöneticileri ve çalışanların dijital okuryazarlık düzeylerinin iş tatminine etkisi: Sakarya ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.

Demirdağ, M. (2021). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile araştırma okuryazarlık becerileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Demiröz, U. (2022). *Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık durumlarının incelenmesi: Bursa ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Dinlemez, Ş. (2021). *Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Dizlek, A. (2022). *Beden eğitimi öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Doğan, D. (2022). *Üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Doğan, S. (2023). Digital literacy as factor in the attitudes of EFL teachers towards ICTs' use *İngilizce öğretmenlerinin BİT kullanım tutumlarında dijital*

okuryazarlık faktörü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Doğan, T. (2022). *Fen bilimleri öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile eğitim bilişim ağı (EBA)'na yönelik tutumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dönmez, G. (2019). *Lise öğrencilerinin bilgi güvenliği farkındalığı ile dijital okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ekemen, M. (2022). *Web 2.0 araçları ile zenginleştirilmiş sosyal medya destekli fen öğretiminin 6. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanım durumlarına, dijital okuryazarlık düzeylerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erkan, A. (2023). *Hemşire öğretim elemanlarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Genç, O. (2021). *Dijital okuryazarlık yeterlik düzeyinin akademik personel yönünden araştırması (Munzur üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tunceli.

Göçemen, B. (2023). *Matematik öğretmen adaylarının matematiksel okuryazarlık öz-yeterlilikleri, evrensel fen okuryazarlıkları ve dijital okuryazarlık öz-yeterlilikleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

Gönen, M. (2024). *Ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlıkları, dijital ortamda ahlaki değerlerine dönük alguları ve siber zorbalık düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Amasya.

Gönültaş, A. (2019). *Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin dijital okur-yazarlık düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Gülsoy, A. (2023). *İlköğretim ve ortaöğretim fen alanları ders kitaplarının dijital okuryazarlık açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Güllü, Ö. (2024). *Kadın girişimcilerin dijital okuryazarlık ve işletme performansı arasındaki ilişki: Gaziantep ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Gülünay, Y. (2023). *Toplumdaki bireylerin sağlık okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık düzeyinin aşı karşılığı üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Gümüş, Z. (2023). *Dijital öykülemenin ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlama ve dijital okuryazarlık becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Günay, G. (2022). *Türkçe eğitiminde dijital okuryazarlık: Bir karma yöntem araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Güngör, Ş. (2024). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Gürbüz, N. (2023). *5E modeli ile hazırlanan dijital hikaye uygulamalarının başarı, eleştirel düşünme ve dijital okuryazarlık becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Gürleroğlu, L. (2019). *5E modeline uygun web 2.0 uygulamaları ile gerçekleştirilen fen bilimleri öğretiminin öğrenci başarısına motivasyonuna tutumuna ve dijital okuryazarlığına etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürtekin, A. (2019). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumları ile sosyalleşme taktikleri ve dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Güven, N. (2024). *Finansal okuryazarlık ve dijital okuryazarlık düzeyinin kripto para piyasası yatırımlarına etkisi: Uşak üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Hiçyakmazer, E. (2022). *Bireylerde dijital okuryazarlığın e-sağlık okuryazarlığına etkisinde siberkondri ciddiyetinin aracı rolü* (Yayımlanmamış Yüksek

Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Kalaycı, R. (2023). *21. yüzyıl dijital okuryazarlık becerileri ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.

Kalınkol, C. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Kaptan, E. (2022). *Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde dijital öykü kullanımının dijital okuryazarlık, 21. yy becerileri, akademik başarı ve kalıcılık üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Amasya.

Kara, A. (2021). *Birinci sınıf İngilizce öğretmenliği öğrencilerinin çevrimiçi eğitimde dijital okuryazarlık seviyeleri ve öğrenen özzerkliğine hazırbulunuşlukları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kara, İ. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital obezite ve dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Kara, S. (2021). *Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ile web ortamında bilgi arama ve yorumlama stratejileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Karabayır, G. (2023). *Dijital okuryazarlık ve sosyal medya bağımlılık düzeylerinin mesleki bilgi edinimine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Karabıyık, M. (2024). *İngilizce öğretmenlerinin dijital okuryazarlık becerileri ile Web 2.0 araçlarının kullanım yetkinlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Manisa.

Karadeniz, P. (2023). *Dijital okuryazarlık becerisi ve uzaktan eğitim ilişkisi: Sivas cumhuriyet üniversitesi iletişim fakültesi öğrencileri örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

- Karagöz, N. (2023). *Hemşirelik öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kasap, B. (2022). *Fen öğretiminde dijital öykü kullanımının öğrencilerin fen dersine yönelik tutumlarına, dijital okuryazarlık seviyelerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kaya, E. (2020). *Toplumsal eşitsizlik ve dijital okuryazarlık: Lise öğrencileri üzerine bir alan araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaya, M. (2020). *Ortaöğretim öğrencilerinin dijital vatandaşlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kocaer, S. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık becerilerine yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Koç, E. (2023). The effect of using the samr model in force and energy unit on 7th grade students' academic achievements and digital literacy levels *Kuvvet ve enerji ünitesinde samr modeli kullanımının 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve dijital okuryazarlık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Korkmaz, D. (2022). *Postmodern tüketim kültüründe Z Kuşağı üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık alışkanlıkları sorunu* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, M. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kosdak, E. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kozan, M. (2018). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin*

duyarlılıklarının incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Köroğlu, Z. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının teknolojiye hazırlık, dijital okuryazarlık ve uzaktan eğitim ortamlarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Koşker, C. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık beceri yeterlilik düzeyleri (Kırşehir örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Kum, O. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgileri ile dijital okuryazarlık yeterlilikleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.

Küslü, F. (2022). *Öğretmenlerin eleştirel dijital okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Metin, T. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Nacar, Z. (2022). *7. sınıf öğrencilerinin stem tutumları ile dijital okuryazarlıkları, öğrenme-öğretme anlayışları ve epistemolojik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

Öçal, F. (2017). *İlkokul öğretmenleri ve velilerin kendileri ile velilerin çocuklarına ilişkin dijital okuryazarlık yeterlilik algıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Örnek, Z. (2023). *Fen bilimleri öğretmenlerinin web 2.0 araçlarına ilişkin farkındalık ve dijital okuryazarlık düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.

Özdemir, F. (2024). *Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özer, M. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik yeterlik algıları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Özkurt, L. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin dijital okuryazarlık ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.
- Özoğlu, C. (2019). *Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlıkları ile ilişkisi (Anadolu Üniversitesi eğitim fakültesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Öztürk, M. (2022). *Dijital okuryazarlık ve internet reklamcılığı üzerine bir alan araştırması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, Y. (2020). *Dijital okuryazarlık hakkında lise öğrencilerinin kendilerine ve anne-babalarına yönelik görüşleri Kırıkkale ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Parlak, B. (2019). *Hedefe dayalı senaryolarla dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Pehlavan, İ. (2023). The relationship between digital literacy and TPACK levels of pre-service English teachers *İngilizce öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık ve TPAB düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pehlivanlı, B. (2022). *Dijital okuryazarlık bağlamında ortaokul türkçe ders kitapları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Pınar, G. (2021). *Yenilikçi davranış yoluyla akademik başarıyı desteklemede yaratıcı öz yeterlik ve dijital okuryazarlığın rolü: Makû öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Sarıaslan, M. (2023). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Sarıyev, H. (2021). Digital literacy: Raising prospective teachers' awareness of the fake news spreading through the social media / *Dijital okuryazarlık öğretmen adaylarının sosyal medyada yayılan sahte haberlere karşı farkındalıklarını artırmak* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Sedesçi, S. (2023). *Öğrencilerin dijital girişimcilik niyeti, dijital okuryazarlık ve işsizlik kaygısı algısı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya.

Seis, H. (2024). *Sağlık çalışanlarının dijital okuryazarlık düzeyinin bilgi sistemlerine yönelik davranışsal niyet üzerindeki etkisi: Düzce örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

Sertbarut, S. (2021). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının oluşturdukları dijital öykülerin değerlendirilmesi, dijital okuryazarlıkları ve görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Süslü, S. (2022). *Dijital okuryazarlık öz-yeterlik ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Şeyranlı, B. (2022). *Türkçe öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Tamer, S. (2023). *Etwinning faaliyetlerine katılan sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin ve görüşlerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Tekeli, P. (2018). *Dijital hikâye anlatımı atölyesinde yaşlıların dijital okuryazarlık deneyimlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tel, O. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeyleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

- Tepe, U. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığa ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Tombul, A. (2022). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Tulay, Z. (2019). Let student learning drive the class: An investigation of the impact of flipped learning on EFL students' language skills, digital literacy and attitudes toward the learning environment *Öğrenme merkezli sınıf: Ters yüz öğrenmenin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dil becerileri ile dijital okuryazarlık üzerindeki etkilerinin ve öğrenme ortamına yönelik davranışlarının araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tuncay, E. (2021). *Yaşam boyu öğrenme, bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık ve yenilikçilik ilişkisi: Üniversite idari personeli üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gebze Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze.
- Tutar, A. (2023). *Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik tutumları ve dijital okuryazarlık öz-yeterliliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trakya.
- Tüfekçi, H. (2024). *Spor yöneticisi adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının, dijital okuryazarlık düzeyine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tunceli.
- Uluğ, Ş. (2023). *Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecindeki dijital okuryazarlıkları ve öğretmen kimlikleri: Bir anlatı araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ulutaş, A. (2022). *Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamaları ve öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile dijital okuryazarlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

- Ünlü, B. (2022). *Dijital okuryazarlık ve mahremiyet bağlamında kırsal bölgelerde internet tabanlı hizmetlerin kullanımı: Kayseri örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Ünver, S. (2022). *Çevre eğitimi veren öğretmenlerin teknoloji kabul, kullanım ve dijital okuryazarlık düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yalçın, S. (2022). Examination of the relationship between 21st century learning skills and dijital literacy levels of university students *Üniversite öğrencilerinin 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yaman, C. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Yaşar, Ç. (2019). *Böte öğretmen adaylarının kariyer eğilimlerinin, sosyal medyaya ilişkin görüşlerinin ve dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Yaşar, M. (2021). *Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yeterliliği ile dijital okuryazarlık seviyelerinin pandemi dönemi sonrası önemi: havacılık sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz, F. (2023). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri ile kişisel siber güvenliği sağlama davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yavuziğitoğlu, F. (2023). *Okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Yeşildal, M. (2018). *Yetişkin bireylerde dijital okuryazarlık ve sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişki: Konya örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yılmaz, G. (2022). *Müzik eğitiminde dijital okuryazarlık* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Zeynalov, S. (2022). *Girişimcilik eğitimi, dijital okuryazarlık becerileri ve bireysel yenilikçiliğin açık öğretim turizm öğrencilerinin dijital girişimcilik eğilimlerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

